

MALI RIJTAR

Informativno glasilo Občine Beltinci • številka 76 • oktober 2019 • letnik XVI • ISSN -1581-7156

Praznovanje 50-letnice KUD Beltinci, 5. oktober 2019

KUD Beltinci

Vokalna skupina BeleTinke

Marko banda

Tamburaška skupina KUD Beltinci

Veteranska FS Beltinci

Cenjeni bralci,

pred vami je nova številka občinskega glasila, ki je malce skromnejša, kot smo je vajeni. Kar pa ne pomeni, da je vsebinsko manj bogata. Pred nami so dnevi, ki bodo čedalje krajši, večeri pa čedalje daljši, tako boste imeli tudi več priložnosti za branje, druženje in tudi pisanje. Da pa boste lahko tudi v decembru preživeli kakšen večer z našim glasilom, zberite svoje vtise, dogajanje in nam skupaj s sliko pošljite

na spodaj priloženi naslov. Verjamem, da bodo prihodnji meseci pestri tudi po naših vaseh in bomo tako lahko zapolnili rubriko, ki je namenjena dogajanjem v krajevnih skupnostih.

Kot novost v tem glasilu boste opazili, da je v sredini priložen koledar prireditev, ki se jih boste lahko udeležili do konca tega koledarskega leta.

Kot vsakič doslej, vas tudi tokrat vabim k sodelovanju pri pripravi naslednje številke Malega rijtarja. Vaše prispevke nam posredujte do ponedeljka, 2. decembra 2019. Opremite jih še s podpisano fotografijo.

Za uredniški odbor, Bojan Vereš

Mali rijtar

informativno glasilo Občine Beltinci

Vsebina objavljenih člankov ne odraža vedno stališča uredniškega odbora glasila.

Objavljenih člankov ne honoriramo.

Fotografije, ki jih avtorji ne bodo podnaslovili, bomo objavili brez podnaslovov.

uredniški odbor:

Bojan VEREŠ (odgovorni urednik)

Miran MAUČEC (namestnik odgovornega urednika)

Gabrijela KÜZMA (članica), Tina ZVER VLAJ (članica),

Štefan ŽIŽEK (član)

zbiranje gradiva:

Lilijana BEŽAN HORVAT

jezikovni pregled:

Zlatka HORVAT

Priloge glasilu niso nujno jezikovno pregledane.

fotografije:

Sandra KAVAŠ (naslovnica),

Arhiv Občine Beltinci, Boštjan ROUS

grafično oblikovanje in priprava za tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

oktober 2019, naklada 2600 izvodov

Glasilo ni naprodaj, vsako gospodinjstvo v občini ga dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu Občine Beltinci, Mladinska 2, 9231 Beltinci, 02 / 541 35 35, www.beltinci.si, obcina@beltinci.si

Prosimo vas, da nam
prispevke

(do 3500 znakov)

za 77. številko, ki izide

konec meseca

decembra 2019,

posredujete **do**

ponedeljka,

2. decembra 2019,

v elektronski obliki

s komentarji k

fotografijam

in navedbo avtorja ter

v ustreznem **formatu.**

Naš elektronski naslov:

malirijtar@beltinci.si

S celovečernim koncertom sekcij obeležili 50 let delovanja Kulturno umetniškega društva Beltinci

Štiri dni pred društvenim abrahamom so se publiki v beltinskem kulturnem hramu predstavili plesalci, pevci, muzikanti in igralci, ki delujejo pod okriljem Kulturno umetniškega Beltinci. Gre za društvo, ki se ponaša ne samo s pestrostjo programa, ki ga daje bodisi domači ali drugi publiki, pač pa tudi z množičnostjo. Društvo namreč šteje več kot 150 članov, ki skozi vse leto domači in publiki drugje po Sloveniji ali v tujini zagotovijo okoli 350 nastopov. Vse se je začelo pred 50 leti in težko je naštetih vse, ki so kadarkoli in kakorkoli sodelovali v tej beltinski kulturni zgodbi. Bili so pevski zbori – moški, mešani, ženski..., pa potem plesalci, igralci, muzikanti, godbeniki. Sekcije so se menjavale, dopolnjevale, nadgrajevale, ene pa vztrajajo od začetka. To sta tamburaška in folklorna sekcija. Slednja se je celo podvojila in tako ima KUD danes člansko in veteransko skupino. Danes so v društvu še SlikePaPriJlike, pa BeleTinke in Plej banda Böltinci.

Takole sta se obletnice v svojih nagovorih spomnila predsednik KUD Beltinci Boštjan Rous in župan občine, Marko Virag:

Spoštovani gospe in gospodje, župan Marko Virag, direktor Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti Marko Repnik, prijatelji z zagrebške Smotre folklore, svetniki in svetnice Občine Beltinci, sodelavci, kolegi in prijatelji, ki ste v

vseh teh letih bili del kulturne pripovedi tega kraja, in seveda vsi, ki v današnji obletnici prepoznavate delček samega sebe in ste danes zato z nami, dober večer.

Le tri dni nas loči od za nas in zgodovino Beltincev pomembnega mejnika – rojstnega dne Kulturno umetniškega društva Beltinci. 9. oktobra leta 1969 ob 18.30 uri je 52 ljudi v prostorih kluba občanov v občinski stavbi pritrnilo ustanovitvi društva, ki se je od takrat naprej podpisovalo pod domala vse kulturne pripovedi, ki so se odvijale v kraju. Pravzaprav je bil postavljen temelj za vse, kar Beltinci danes predstavljajo tako doma, znotraj države, nemalokrat pa kot center ljudske kulture in kulture nasploh tudi zunaj države.

Ne morem govoriti v imenu tistih, ki so bili takrat na tem zgodovinskem sestanku prisotni, ker me takrat še ni bilo. Lahko pa govorim v imenu tistih, ki kulturni pečat vseh petdesetih let delovanja društva čutimo, doživljamo, živimo in končno posredujemo naprej, med ljudi, v svet. Pa tu ne gre zgolj za kulturne dejavnosti, ki jih vsa ta leta, eni več, drugi manj, srčno izvajajo naši člani – muzikanti, plesalci, pevci in igralci. Kultura danes veje domala iz vsake pore tega beltinskega prostora. Iskreno verjamem, da ima tudi delovanje prepoznavnih kulturnih ustvarjalcev z beltinskim poreklom v širši Sloveniji in tujini zametke prav v delovanju našega društva, predvsem pa v miselnosti, ki so jo člani društva in institucija kot taka širili okrog sebe. Pravzaprav se vse začena že v vrtcu, šoli...Naši najmlajši še kako radi zablešajo po indašnje, spregovorijo o šegah in navadah, glasbeniki se kalijo v tukajšnji glasbeni šoli, ki načrtno skrbi za podmladek, ki bo igral na violine, cimbele, kontrabas.

Kjer je kultura doma, smo rekli ob letošnji obletnici. Tako nas vidijo drugi. In na to smo lahko upravičeno ponosni. Kulturno umetniško društvo se je v vseh

letih delovanja, tako kot verjetno vse druge institucije s tako dolgim stažem, spopadalo s težavami. Tega nihče ne zanika. Prebrodili smo čase, ko ni bilo vsega na pretek. A bila sta volja in pogum. Pri rosnih 22-tih smo bili del družbenih sprememb, ki so se odvijale v Evropi in pri nas. Spet sta bila tu volja in pogum za to, da se je delo nadaljevalo. Potem smo v najboljših letih poskušali spremembe delati tudi sami, se prilagajati novemu času in spremembam v njem. Volje in poguma nam tudi takrat ni zmanjkalo. In prišli smo v recimo temu zrela leta, ko morda raje dvakrat povemo hop, preden skočimo. Pa ne, da bi nam zmanjkalo poguma. Nikakor. Tudi volje je še veliko.

Morda je prav, da ob tej priložnosti povem tudi nekaj številčk. Pa ne tistih iz računovodstva. Saj veste, v kako prijateljskih odnosih sta si kultura in denar. Lepše so tiste, ki govorijo o članstvu; več kot 150 ljudi tako ali drugače sodeluje v naših zgodbah. Večina jih aktivno sodeluje po sekcijah, drugi imajo morda manj vidne, a za delovanje društva še kako pomembne vloge. Držijo se v ozadju, a brez njih gotovo ne bi bilo naših prireditev, med katerimi izstopa najbolj zahtevna, to je priprava vsakoletnega Mednarodnega folklorne festivala. Drugo leto bo tudi ta štel 50 let. Tu so vsa prijateljska društva – kulturna, turistično, gasilsko, društvo upokojencev. Sodelujemo z domačimi in okoliškimi organizacijami. Vsa leta so naši dobri sogovorniki pri Javnem skladu RS za kulturne dejavnosti bodisi na lokalni ali državni ravni. Tu so že prej omenjeni šoli in vrtec. Brez vseh teh institucij, predvsem pa ljudi znotraj njih, si težko predstavljamo dobro delo. Tudi brez velike podpore Krajevne skupnosti in Občine Beltinci bi bilo seveda bistveno težje.

Ob vseh častitljivih obletnicah – več kot 90-letni tradiciji tamburaštva in dobrih 80-tih folklorne plesanja – pa smo v KUD Beltinci najbolj ponosni na to, da naši člani letno opravijo in pripravijo več

kot 350 nastopov - za skoraj vsak dan enega. Doma, v Prekmurju, Pomurju, nekje na drugem koncu Slovenije ali v tujini. To pa je že številka, ki jo s ponosom izrečemo vsakomur, ki želi izvedeti kaj več o nas.

Usoda je žal nanesa tako, da smo se pred nekaj dnevi poslovili od prve predsednice društva, Milice Šadl. Ob njej so društvu pustili neizbrisen pečat tudi mnogi drugi, ki jih danes ni več z nami. Spomnimo se jih in počastimo njihovo delo z minuto molka.

Slava jim!

Prav njim naj velja tudi današnja obljuba, da bomo nadaljevali vašo pot, vašo dobro misel in vašo zavzetost.

Ja, čaka nas nadaljevanje poti. Ni je enostavno nadaljevati po tem, ko se oziraš na takšno bogato preteklost, prežeto z mnogimi presežki in uspehi. Ne bo lahko po tem, ko so nas v teh letih že pozdravljali predsedniki naše države in za nas slišali tuji, ko so naši člani želi uspehe na domačih in mednarodnih tekmovanjih, se predstavljali domala po vsem svetu. Mnogi med temi so še danes člani. Še nastopajo in kar je najbolj pomembno, še žanjejo uspehe, mladi pa jim sledijo. Tako je tudi prav. Veseli smo, da lahko pregovorno energijo mladih in izkušnje starejših prav v našem društvu udeležujemo. In nasploh smo – veseli ljudje tukaj, v tem našem KUD-u.

V imenu vseh dosedanjih predsednikov članom in nekdanjim članom Kulturno umetniškega društva Beltinci izrekam iskren poklon za opravljeno delo in čestitke ob prazniku! Danes je čas za veselje! Z vsakim od vas bom po končani prireditvi le stežka nazdravil, zato naj že zdaj velja: Na zdravje vseh vas, še na mnoga leta društva in vseh vas, ki o nas dobro mislite!

predsednik KUD Beltinci
Boštjan Rous

Spoštovani ugledni gosti, ljubitelji kulture, gospe in gospodje.

Z velikim ponosom in veseljem vas pozdravljam kot župan občine Beltinci. Občine, kot ste zapisali v vabilu na današnjo slovesnost, kjer je kultura doma. Pred petdesetimi leti je 52 zanesenjakov v prostorih takratnega kluba občanov v beltinski občinski stavbi, postavilo temelje, na katerih se še danes gradi zgodba o Kulturno umetniškem društvu Beltinci. Takrat so si tile zanesenjaki upali stopiti iz cone udobja in stopiti v ospredje s svojimi idejami, voljo, željo po nečem novem in za vse to se jim je potrebno iskreno zahvaliti. Upali so biti drugačni, drzni, a ne predrzni, danes bi jim rekli da so bili inovativni. In takih občank in občanov si želimo tudi danes še več, čim več. Samo na ta način bo naša občina postala taka, da bomo na njo vsi ponosni. Upam si trditi, da ni naključje, da se narodna zavest v naših krajih še posebej ohranja tudi s kulturo. Kultura je eden najpomembnejših garantov, da bomo ohranili naš jezik in da bomo stali in obstali kot ponosni Prekmurci. Vaša ljudska plesna umetnost – to je ples, združen z ljudsko pesmijo, ljudskimi instrumenti ter kmečko in narodno nošo, ki je prav gotovo ena najelementarnejših, pa tudi najbolj vseobsegajočih oblik ljudskega umetnostnega izraza, je spričo vašega delovanja postala simbol našega kraja. Na to smo še posebej ponosni. Ravno kultura in jezik sta tista, ki delata Slovence Slovence, Prekmurce Prekmurce in dovolim si reči, da je še posebej Kulturno umetniško

društvo Beltinci tisto, ki dela Beltinčare Böltinčare.

Dragi kulturniki, člani KUD Beltinci. S svojim delom in predanostjo ljubezni do kulture in jezika, ste že več kot pol stoletja največji ambasadorji naše občine doma in po svetu. Vašega prispevka identiteti naše občine se ne da izmeriti. Zato se vam iskreno in s ponosom zahvaljujem. Vaše ustvarjanje je simbioza ljubezni, kulture, ljudskega izročila, umetnosti, želje po ohranjanju vsega dobrega in ambicije po napredku. Vi ste nam navdih in ponos. Vsi vam bomo po najboljših močeh pomagali, da boste s svojim delovanjem še naprej povezovali vse ljudi, ki preko kulture govorijo en jezik. Skratka vseh ljudi, ki v srcu dobro mislijo.

Ob vaši izjemni 50. obletnici moramo biti hvaležni vsem, ki so v preteklosti s svojim delom in predanostjo soustvarjali v KUD Beltinci. Vaše delovanje skupaj z dogodki, katerih krona je Mednarodni Folklorni festival v Beltincih, ki bo tako kot društvo danes, drugo leto praznoval že svojo 50. izvedbo, je nekaj edinstvenega in nekaj, kar vi izjemni kulturni delavci že pol stoletja negujete, razvijate in s tem bogatite našo občino, Slovenijo, Evropo. Želim vam vse dobro in še na mnoga uspešna leta.

župan občine Beltinci
Marko Virag

Prva predsednica KUD Beltinci je bila Milica Šadl. Njeno delo so nadaljevali Filip Matko, Peter Novak, Dejan Kolarič, Zlatka Horvat, Jožef Kavaš, Martina Tratnjek, Stanko Sraka, Lojze Šaruga in Elizabeta Zadravec. Društvu trenutno predseduje Boštjan Rous.

Več o delovanju in zgodovini KUD Beltinci si lahko ogledate na spletni strani www.kud-beltinci.si.

ETM 2019 – dan brez avtomobila v občini Beltinci

»Migamo vse leto. Najbolj smo glasni med 16. in 22. septembrom. Enkrat na leto združimo moči in na glas pozovemo vse k spremembi mobilnostnih navad!«

(RS Ministrstvo za infrastrukturo)

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Občine Beltinci deluje aktivno že od decembra leta 2008, ko je bil imenovan prvič. V teh letih se je zvrstilo že nešteto prireditev in aktivnosti za dvig varnosti v prometu ter za ozaveščanje in vzgojo predvsem naših otrok in mladih, da bodo, ko bodo odrasli, z zavestjo in polno odgovornostjo skrbeli za svojo nenehno varnost, za varnost drugih, posledično pa tudi za boljšo giblivosť v zrelih letih ter fizično zdravje.

Ena od odmevnih prireditev je tudi dan brez avtomobila, ki ga obeležujemo v naši občini že od leta 2009, torej letos že 10. leto. Tako se trudimo za spremembe mobilnostnih navad: večjo uporabo javnih prevozov, kolesarjenje, pešačenje. Prav tako je SPV zelo vester v skrbi za voznike motornih vozil, saj z raznimi akcijami skrbi za preventivo v prometu in posledično za večjo varnost vseh voznikov.

Prireditve je potekala v petek, 20. septembra 2019, na zdaj že stalni lokaciji - pri blagovnici Ravenka na parkirišču, kjer so se otroci preizkusili v vožnji po poligonu. Za učence prve triade, šestega razreda OŠ Beltinci, učence POŠ Dokležovje ter malčke iz Vrtca Beltinci so bile organizirane različne zanimive in poučne delavnice (avtobus, prometna delavnica, »živ žav zajtrk je zdrav«, vožnja z avtomobilčki, ciglarska delavnica, predstavitev Eko vrta, izdelovanje avtomobilov iz odpadne plastične embalaže, izdelovanje rož iz krep papirja izpod rok Marije Križanič iz Gančan, nudenje prve pomoči ter športna delavnica v organizaciji Športne zveze Beltinci), ki so otrokom dale ogromno novih veščin, znanja in kar nas še posebej veseli, obilo medgeneracijskega druženja in povezovanja.

V okviru svetovnega dne Alzheimerjeve bolezni je na ta dan Skupina za samopomoč svojcev, obolelih za demenco, skupaj z Domom Janka Škrabana izvedla zdaj že tradicionalni Sprehod za spomin, na prireditvenem prostoru pa so imeli prav tako postavljeno tudi stojnico. Pred občinsko stavbo sta jih sprejela podžupan Roman Činč in direktor občinske uprave, Borut Balazič.

Tega lepega sončnega petkovega dopoldneva je bilo prav lepo opazovati učence in malčke, kako so se pomikali od stojnice do stojnice, bili zelo aktivni v vseh delavnicah in svoje izdelke, ki so nastali izpod njihovih pridnih rok, ponosno odnesli s seboj domov (rože iz krep papirja, izdelane opeke z napisom iz dass mase, avtomobilčke iz odpadne plastične embalaže, v eko vrtu pa so nestrpno čakali v vrsti, ko so si lahko v lonček posadili vsak svoje zelišče).

V imenu organizatorjev, Občine Beltinci

in Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, iskrena zahvala vsem, ki so sodelovali na tej prireditvi in pomagali pri izvedbi delavnic: OŠ Beltinci, Vrtec Beltinci, Policijska postaja Murska Sobota, AMZS Murska Sobota, Nacionalni inštituti za javno zdravje Murska Sobota, Zdravstveni dom Murska Sobota, Avtobusni promet Murska Sobota, PGD Beltinci, GZ Beltinci, Športna zveza Beltinci, ZRIRAP socialno podjetje - EKO vrt, Dom Janka Škrabana, Društvo upokojencev Beltinci, TD Brod Melinci, Čebelarstvo društvo Beltinci, KORK Dokležovje, Zeliščarke - ljudske pevke iz Lipovec, Gimnazija Murska Sobota, Marija Križanič iz Gančan.

Veslimo se druženja v prihodnjem letu, ko bomo obeležili že 11. dan brez avtomobila.

Lilijana BEŽAN HORVAT

AVTOKOZMETIKA AS
NEGA AVTOMOBILA NOVIH DIMENZIJ

ROČNO DETALJNO PRANJE VOZIL, PRANJE PODVOZJA
Dvovederno ročno pranje vozila, brez uporabe grobih ščetk in avtopralnice.

POLIRANJE VOZIL
Popravi laka, mikroprask, hologramov, globljih prask.

KERAMIČNA ZAŠČITA, NANOS VOSKOV
Najboljša zaščita za vaše vozilo, hitro odtekanje vode, umazanija se manj prijema in ima učinek samočiščenja.

GLOBINSKO ČIŠČENJE
Pršice in drobni prah so v celoti odstranjeni, sledovi cigaretnega dima so odstranjeni, tkanina ima prijeten vonj, velika sesalna moč pusti tkanino skoraj suho in odstrani veliko večino nečistoč vse do jedra tkanine.

DODATNA PONUDBA
Globinsko čiščenje oblaženega pohištva, sedežne garniture, kavča, fotelja...
Pridemo tudi na dom!

LOKACIJA:
PETROL - ODRANCI, GREDICE 1A

+386 (0)41 563 865

avtokozmetika.as@gmail.com

@avtokozmetika.as

Aleš Sobočan, s.p.
Lipovci 226d, 9231 Beltinci

weber
SAINT-GOBAIN

Fasadni sistem z razbremenilnimi zarezami webertherm Demit Original

DEMIT[®]
ORIGINALNI PROIZVODI

**We
care**

webertherm Demit Original

λ = od 0.031 W/m²K, EKO SKLAD = od 13,5 cm
požarni razred = B-s2-d0

- + EPS-F izolacijska plošča s preklopom in razbremenilnimi zarezami v rastru 10 x 10 cm, ki:
 - premoščajo površinske napetosti
 - dimenzijsko stabilizirajo ploščo
 - preprečujejo prosevanje plošč
 - preprečujejo nastanek razpok
 - preprečujejo nastanek toplotnih mostov med ploščami
 - podaljšujejo življenjsko dobo sistema
- + namensko razvito **fino lepilo za lepljenje** izolacije
- + namensko razvita **groba malta za izdelavo armirnega sloja** omogoča lažje zaribavanje in lepše pripravljeno podlago za nanos zaključnega sloja

www.si.weber

Saint-Gobain Gradbeni izdelki d.o.o. | Cvetkova ulica 1 - 1000 Ljubljana | info@siweber | tel: 01 781 80 10

Armirna mrežica GRATIS!

Ob naročilu fasadnega sistema webertherm demit original vam pripada **gratis** armirna mrežica (normativno glede na naročeno kvadraturu izolacije debeline nad 10 cm).

Akcija traja do 31.10.2019

SAINT-GOBAIN

Sprejeti sklepi 8. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 25. septembra 2019

Na 8. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 25. septembra 2019, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 76/VII.

Občinski svet Občine Beltinci sprejme oz. potrdi vsebino dnevnega reda 8. redne seje OS:

1. Sprejem zapisnika 7. redne in 2. dopisne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in realizacija sklepov 7. redne seje in 2. dopisne seje Občinskega sveta Občine Beltinci.
2. Predlog Statuta Občine Beltinci – 2. obravnava.
3. Predlog Poslovnika Občinskega sveta Občine Beltinci – 2. obravnava.
4. Soglasje k imenovanju direktorice Zavoda za turizem in kulturo Beltinci.
5. Sprejem programa ukrepov za dodeljevanje finančnih spodbud za razvoj podjetništva v Občini Beltinci za leto 2019 – 2. javni razpis.
6. Sofinanciranje avtobusnih prevozov osnovnošolskih učencev v Osnovno šolo Beltinci v šolskem letu 2019/2020.
7. Odločitev o višini in številu stipendij Občine Beltinci za študijsko leto 2019/2020.
8. Izredna enkratna denarna pomoč osebam, ki so v letu 2019 izgubile zaposlitev v podjetju Arum, proizvodnja oblačil d.o.o. – v stečaju.
9. Izredna denarna socialna pomoč za odpravo posledic nastale škode po požaru.
10. Pobude in vprašanja članov Občinskega sveta Občine Beltinci.
11. Poročilo župana o pomembnejših dogajanjih v občini Beltinci.

77/VII.

Občinski svet Občine Beltinci potrdi oz. sprejme vsebino zapisnika 7. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci v predlagani obliki in vsebini.

78/VII.

Občinski svet Občine Beltinci potrdi oz. sprejme vsebino zapisnika 2. dopisne seje Občinskega sveta Občine Beltinci v predlagani obliki in vsebini.

79/VII.

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Statut Občine Beltinci v predlagani vsebini in obliki v drugi obravnavi.

80/VII.

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Poslovnik Občinskega sveta Občine Beltinci v predlagani vsebini in obliki v drugi obravnavi.

81/VII.

Občinski svet Občine Beltinci poda soglasje k imenovanju Gabrijele Küzma, Gančani 211, 9231 Beltinci, za direktorico Zavoda za turizem in kulturo Beltinci in sicer za petletno mandatno obdobje.

82/VII.

Občinski svet Občine Beltinci sprejme s strani Odbora za gospodarstvo, varstvo okolja in gospodarske javne službe predlagani Program ukrepov za dodeljevanje finančnih spodbud za razvoj podjetništva v Občini Beltinci za leto 2019 za potrebe izvedbe 2. javnega razpisa kot sledi;

I.

Za subvencije v gospodarstvo se v letu 2019 iz proračunske postavke št. 9044102140 – OU SUBVENCIJE V GOSPODARSTVO – Konto št. 4102882 – Druge subvencije v gospodarstvo in socialno podjetništvo, z drugim javnim razpisom razpišejo sredstva v višini 38.362,65 EUR kot sledi;

1. Za ukrep SPODBUJANJE ZAGONA

IN RAZVOJA PODJETIJ NA OBMOČJU OBČINE BELTINCI se za namene spodbujanja raziskav in razvoja z drugim javnim razpisom v letu 2019 dodatno razpišejo sredstva v višini 33.362,65 EUR;

2. Za ukrep SPODBUJANJE PROJEKTOV INOVACIJ se za namene spodbujanja raziskav in razvoja z drugim javnim razpisom v letu 2019 dodatno razpišejo sredstva v višini 5.000,00 EUR.

V kolikor v okviru sprejetih ukrepov za subvencioniranje iz proračunske postavke št. 9044102140 – OU SUBVENCIJE V GOSPODARSTVO – Konto št. 4102882 – Druge subvencije v gospodarstvo in socialno podjetništvo, predvidena sredstva za posamezen ukrep ne bodo v celoti porabljena, se preostanek teh sredstev lahko uporabi - prerazporedi za preostali sprejeti ukrep.

II.

Primarni cilj drugega javnega razpisa je privabiti investitorje, ki za zdaj nimajo sedeža v Občini Beltinci, s pogojem zaposlovanja delavcev iz Občine Beltinci in sodelovanja z gospodarskimi subjekti iz Občine Beltinci.

III.

Program ukrepov za dodeljevanje finančnih spodbud za razvoj podjetništva v Občini Beltinci stopi v veljavo naslednji dan po sprejemu na Občinskem svetu Občine Beltinci.

83/VII.

1. Občinski svet Občine Beltinci soglaša, da se v šolskem letu 2019/2020 iz občinskega proračuna 100 % sofinancirajo avtobusni prevozi vseh učencev vozačev v Osnovno šolo Beltinci in nazaj domov in sicer iz vseh vasi in zaselkov v občini, kjer je urejen ta avtobusni prevoz. Sredstva za ta namen so zagotovljena v proračunu Občine

Beltinci za leto 2019 in v proračunu Občine Beltinci za leto 2020.

2. Sklep začne veljati takoj po sprejetju, uporablja pa se od 1. 9. 2019 naprej.

84/VII.

Občinski svet Občine Beltinci sprejme sklep:

1. Višina štipendije Občine Beltinci v študijskem letu 2019/2020 znaša 120,00 EUR/mesec.
2. Razpiše se 10 občinski štipendij za študijsko leto 2019/2020, pri čemer se pet štipendij dodeli študentom naravoslovnih oziroma interdisciplinarnih ved, pet štipendij pa študentom družbenih oziroma humanističnih ved.

85/VII.

Občinski svet Občine Beltinci soglaša s tem, da se osebam iz območja Občine Beltinci, ki so se znašle v stiski zaradi izgube zaposlitve v podjetju ARUM, proizvodnja oblačil d.o.o. - v stečaju in bodo v Občinski upravi Občine Beltinci (oz. pri Centru za socialno delo Pomurje) vložile zahtevek za dodelitev izredne denarne socialne pomoči Občine Beltinci, dodeli le-ta brez upoštevanja „cenzusa“ (višine prejemkov prosilca), in sicer v višini 250,00 evrov na osebo, ki je ostala brez zaposlitve. Dodatna sredstva za ta namen se zagotovijo z rebalansom proračuna Občine Beltinci za leto 2019.

86/VII.

Občinski svet Občine Beltinci soglaša, da se MARIJI APATIČ s stalnim prebivališčem na naslovu Pot ob Črncu 3, Beltinci, 9231 Beltinci, z namenom odprave posledic nastale škode po požaru dodeli izredna denarna socialna pomoč v višini 1.500,00 evrov. Sredstva za ta namen se zagotovijo z rebalansom proračuna Občine Beltinci za leto 2019.

Izvečke sklepov iz zapisnika 8. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana Bežan Horvat

KUHINJSKE STEKLENE OBLOGE

Od ideje... do izmere in montaže!

Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

T I S K A R N A

- kartonaža • vezenje
- graviranje • servirni sladkor

PONUDBA OGLAŠEVANJA V GLASILU MALI RIJTAR

Velikost oglasa	Cena
1/8 strani	30 €
1/4 strani	55 €
1/2 strani	100 €
1 stran	180 €
zunanja zadnja stran	250€

Cene ne vsebujejo DDV (22%)

Oglas nam lahko posredujete v formatu JPG, PDF, PSD ali TIF.

Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

Praznik spomina na mrtve ali praznik prižiganja nagrobnih sveč?

Vir: www.mladina.si

Bliža se 1. november, praznik, imenovan **dan spomina na mrtve**, ko množično obiskujemo pokopališča, urejamo grobove svojcev in jim na različne načine izkazujemo spoštovanje. Z nekaterimi svojimi dejanji vplivamo tudi na okolje, kar se izrazito odraža v **prekomerni porabi nagrobnih sveč**.

Kaj pa ta praznik pomeni za nas? Ali je res praznik spomina na mrtve ali pa ga poznamo kot praznik prižiganja sveč na grobovih svojih svojcev?

1. Zmanjšanje porabe

Kot ste lahko zasledili mnogokrat, smo Slovenci eden izmed vodilnih narodov po porabi nagrobnih sveč. Vsako leto

prižgemo okrog 15 milijonov sveč oz. blizu 6.000 ton. Zatorej **prižgimo svečo manj**; predniki nam ne bodo zamerili, potomci pa nam bodo zaradi tega še bolj hvaležni. Pomembno je, da se potrošniki začnemo zavedati, da ni pomembna količina in velikost sveč, ampak povsem nekaj drugega, kar ni vidno.

2. Ločeno zbiranje in oddajanje

Odpadne nagrobne sveče niso nevarni odpadki, vendar njihovo odstranjevanje lahko povzroča škodljive vplive na okolje. Zagotavljanje recikliranja odpadnih materialov iz nagrobnih sveč namreč prispeva k ohranjanju naravnih virov in preprečevanju emisij v okolje

zaradi nevarnih snovi, ki nastajajo pri razpadanju ali sežiganju PVC. Zato je **odpadne nagrobne sveče treba zbirati in oddajati ločeno** v posebej za ta namen postavljene zabojnike na pokopališčih, na katerih je vidna oznaka z napisom **»samo za odpadne nagrobne sveče«**.

3. Okolju prijazne nagrobne sveče

PVC (polivinilklorid) in PP (polipropilen) nagrobne sveče za enkratno uporabo so še vedno vodilne na slovenskem trgu in najpogosteje uporabljene na naših pokopališčih. Goriyo le 1-3 dni, odvisno od količine voska. Zato raje uporabimo okolju prijazne nagrobne sveče, kot so modularne steklene ali keramične sveče z **baterijskim vložkom ali tekočim voskom**, nedolgo nazaj pa so na slovenski trg prišle tudi **solarne sveče**, ki svetijo s pomočjo sončne energije in ne vsebujejo baterij. Res so take sveče dražje, vendar bodo gorele tudi več tednov, zamenjajo pa se lahko samo vložki.

4. Nadomestimo klasično nagrobno svečo

Vsaka prižgana sveča, tudi okolju prijazna (prejšnja točka), je odpadki. Svojih najbližjih se lahko spomnimo tudi na druge načine. Ste že slišali za **virtualno svečo**? Popolnoma **brezplačno** lahko prižgete svečo na spletni strani <http://svecamani.si> (RS Ministrstvo za okolje in prostor). Bodimo korak naprej, glejmo na prihodnost in ne na to, kaj si bodo mislili drugi ob pogledu na naš grob!

Namesto klasične nagrobne sveče pa lahko prižgemo **svečo brez ohišja**, prinesemo **cvet**, ponekod pa nameščajo t.i. **zastavice**, katerih zbran denar je namenjen v dobrodelne namene.

Vir: radio.ognjisce.si

Pripravila: Petra Hozjan,
strokovna sodelavka na MI

Opozorilo in obvestilo – kurjenje odpadkov

Spoštovane občanke in občani!

Jesen - za mnoge najlepši in najbarvitejši letni čas, za katerega so značilne daljše in mrzle noči, jutranja megla in odpadanje listja. Za vse pa je to čas, ki pomeni dodaten strošek gospodinjstva, saj je potrebno ogrevati stanovanja. V tem času vsako leto dobivamo prijave zaradi kurjenja odpadkov v kurilnih napravah, zato vam želimo podati nekaj osnovnih informacij.

Kurjenje odpadkov, tako na prostem kot v kurilnih napravah, je v skladu s predpisi o ravnanju z odpadki, veljavnimi v Republiki Sloveniji, prepovedano!

Pristojnosti ukrepanja:

Kurjenje odpadkov na prostem	Kurjenje odpadkov v mali kurilni napravi
Policija, tel. št. 113	Inšpektorat RS za okolje in prostor, tel. št. 02/512 49 15 ali irosp.oe-ms@gov.si
Medobčinski inšpektorat, tel. št. 02/541 35 64 ali medobcinski.inspektorat@beltinci.si	

Posledica kurjenja odpadkov za zdravje:

Plini in delci, ki nastajajo pri kurjenju odpadkov, vstopajo v naš organizem z vdihavanjem, preko kože, lahko pa tudi z uživanjem onesnažene hrane in vode. Posledice za zdravje so lahko takojšnje ali zapoznele. Močno so odvisne od vrste onesnaževala, količine, vnesene v telo, časa in stopnje izpostavljenosti, načina vnosa ter dovzetnosti posameznika. Vdihavanje visokih koncentracij delcev in drugih onesnaževal povzroča takojšnje draženje dihalnih poti, prizadene pa lahko tudi druge organske sisteme. Telo se v takšnih primerih odzove z vnetjem sluznic, ki ima za posledico solzenje oči, izcedek iz nosu, kašljanje in oteženo dihanje. Težave bolnikov z obstoječimi akutnimi in kroničnimi boleznimi dihal (npr. astma ali kronične obstruktivne pljučne bolezni - KOPB) se povečajo. Stanje bolezni se poslabša tudi pri bolnikih z boleznimi srca in ožilja, poveča se tudi možnost za nastanek srčne kapi.

Še posebej so ogroženi dojenčki in otroci, starejši ljudje, ljudje z boleznimi srca in ožilja, ljudje z boleznimi dihal (astma, KOPB in bolniki z drugimi kroničnimi pljučnimi boleznimi), sladkorni bolniki.

Delce, ki so lahko dodatno onesnaženi z organskimi in anorganskimi snovmi, lahko **tudi zaužijemo**. Med kurjenjem se ti sproščajo v okolje in posedajo na sadje in zelenjavo ter na rastline, ki so krma za živali. Z dežjem se spirajo v tla in na tak način lahko onesnažijo tudi pitno vodo. Tako vstopijo v prehransko verigo. Nekatera onesnaževala so lahko rakotvorna, lahko spreminjajo genetski material ali povzročajo nepravilnosti pri zarodku oziroma plodu, povzročajo lahko hormonske motnje in druge nezaželene zdravstvene učinke, kot npr. različne kožne spremembe (klor akne, hiperpigmentacije, razbarvanje kože, prekomerno poraščenost), lažje okvare jeter itn.

Celoten članek je objavljen na spletni strani Nacionalnega inštituta za javno zdravje pod imenom Vpliv kurjenja odpadkov na zdravje (www.nijz.si).

Gorljive odpadke ločujmo, da se ponovno uporabijo. Ne kurimo jih v kurilnih napravah, niti na prostem. Njihovo kurjenje zelo škoduje zdravju!

Pripravila: Petra Hozjan, strokovna sodelavka na MI

Oko besede 2019 na OŠ Beltinci

Od 19. do 21. 9. 2019 je potekalo v Murski Soboti 24. srečanje slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede, v okviru katerega je v četrtek, 19. 9. 2019, potekala podelitev 23. večernice, nagrade za najboljše slovensko otroško in mladinsko izvirno literarno delo preteklega leta. Letos jo je prejel Andrej

E. Skubic za delo *Babi nima več telefona*, ki je druga knjiga iz štiridelne zbirke Trio Golaznikus.

Vsakoletna stalnica literarnega srečanja so obiski pisateljev na pomurskih osnovnih in srednjih šolah. Na naši šoli smo teh obiskov vedno veseli, saj je to enkratna priložnost, da učenci

spoznavajo slovensko mladinsko književnost, delo pisatelja in njegovo ustvarjanje.

V petek, 20. 9. 2019, sta nas obiskala pesnica **Barbara Gregorič Gorenc**, ki je predstavila svoje ustvarjanje petošolcem, ter pisatelj **Slavko Pregl**, ki je predstavil svoje pisanje učencem od 7. do 9. razreda.

Veseli smo vsakoletnega literarnega srečanja, ki nam je omogočeno v okviru Očesa besede, saj je neposreden stik z literarnim ustvarjalcem lepa izkušnja za vse učence in vrhunski kulturni dogodek za dušo šolske knjižnice.

Cvetka Rengeo, šolska knjižničarka

Rastem s knjigo

Rastem s knjigo je nacionalni projekt spodbujanja bralne kulture pod okriljem Javne agencije za knjigo Republike Slovenije, v šolskem letu 2019-20 poteka že štirinajstič.

Cilji projekta *Rastem s knjigo* so:

- spodbujanje dostopnosti kakovostnega in izvirnega slovenskega mladinskega leposlovja;
- promocija vrhunskih domačih ustvarjalcev mladinskega leposlovja;
- spodbujanje motivacije za branje pri učencih in njihovega obiskovanja splošnih knjižnic.

Učenci sedmega razreda OŠ Beltinci so v četrtek, 3. 10. 2019, obiskali Pokrajinsko in študijsko knjižnico v Murski Soboti, kjer so z razlago knjižničarke Metje Sraka spoznali njeno delovanje in organiziranost, se naučili orientirati v knjižnici in samostojno najti gradivo s pomočjo sistema Cobiss.

Za darilo so prejeli mladinski roman pisateljice Janje Vidmar **Elvis Škorc, genialni štor**.

Cvetka Rengeo, šolska knjižničarka

Sprejem zlatih maturantov

V sredo, 11. septembra 2019, smo imeli na OŠ Bakovci sprejem za štiri zlate maturante, ki so pred vpisom v srednje šole obiskovali našo šolo. Med sedmimi zlatimi maturanti pri splošni maturi v vseh pomurskih šolah so kar trije naši bivši učenci. To so Niko Farič in Luka Lukač (GFML) in Nina Perdigal (GMS). Zlata maturantka na poklicni maturi pa je postala naša bivša učenka Pia Hanc (Predšolska vzgoja, GFML). Kar trije od štirih zlatih maturantov so najprej obiskovali Podružnično šolo Dokležovje in nato nadaljevali šolanje na matični šoli v Bakovcih. Vsi štirje so povedali, da so na naši šoli pridobili ogromno znanja, ki je bilo odlična popotnica za srednješolsko izobraževanje, na majhno podružnično šolo pa jih vežejo lepi spomini. Po srečanju z učitelji so

Zlati maturanti OŠ Bakovci

se udeležili sestanka Skupnosti učencev OŠ Bakovci, kjer so predstavnikom učencev posameznih oddelkov povedali nekaj svojih izkušenj in jim dali kakšen dober nasvet za naprej.

Na naše zlate maturante smo izredno ponosni. Želimo jim veliko uspehov na nadaljnji študijski poti.

Jožica Lukač, ravnateljica

Sprehod za spomin

Da smo o demenci že veliko slišali, prebrali in se pogovarjali, ni dvoma, pa se nam vseeno zdi, da ko se na kakršenkoli način soočamo s to boleznijo, spoznavamo, da se je pravzaprav treba vedno znova »učiti«, brati o bolezni, se permanentno izobraževati, predvsem pa vedno znova

na nov, edinstven način vzpostaviti odnos z dementno osebo. Za ljudi, ki smo na kakršenkoli način povezani z demenco, je vse prej naštetu izrednega pomena, ker le s pogovarjanjem in razmišljanjem o demenci lahko najbolj kvalitetno vstopamo v svet oseb z demenco. Znano je, da osebe

z demenco v naš svet ne znajo in ne morejo prodreti, zato se za to moramo toliko bolj potruditi mi.

Demenca je skupno ime za progresivne možganske sindrome, ki postopoma povzročijo poslabšanje različnih možganskih funkcij, kot so spomin, razmišljanje, prepoznavanje, izražanje,

načrtovanje. Vse to vedno bolj vpliva na spremembo človekove osebnosti. Številke, kot so 50 milijonov obolelih za demenco na svetu in okrog 33.000 obolelih v Sloveniji, so skrb vzbujajoče. Te številke naj bi se po mnenju strokovnjakov v prihodnjih 20 letih še potrojile. Vsakdo, ki iz kakršnegakoli razloga vstopi v svet raziskovanja ene najtežjih bolezni sodobnega časa, kmalu pride do spoznanja, da demence ni mogoče predstaviti samo iz enega zornega kota. In bolj ko o tem razmišljamo, bolj se zdi, da odpiramo vrata, za katerimi se pojavi še več novih vrat. Tako se demenca pri vsakem posamezniku, v vsaki družini in širšem okolju kaže na svoj individualen, specifičen način. Najbolj pomembno pri tem pa je, da v središče postavimo človeka in njegovo osebnost in ne bolezni in s skupnim sodelovanjem iščemo poti za človeka vredno življenje. Ker je mesec september mesec demence in ker je 21. september svetovni dan Alzheimerjeve bolezni, smo v Domu Janka Škrabana skupaj s Skupino za samopomoč svojcev oseb, obolelih za demenco, ki v domu deluje pod okriljem Spominčice – Slovenskega

združenja za pomoč pri demenci, tudi letos organizirali Sprehod za spomin po Beltincih, za spomin in hkrati v opomin, da so osebe z demenco med nami, da z nami živijo in da je z njimi potrebno vstopati v spoštljiv odnos.

K sodelovanju smo tudi letos povabili Društvo upokojencev Beltinci, dijake Srednje zdravstvene šole Murska Sobota, člane pogovornih skupin starih ljudi za samopomoč in se v velikem številu sprehodili po Beltincih. Tovrsten dogodek je odlična priložnost, da izrazimo podporo tistim, ki se nas zaradi bolezni ne morejo več spomniti. Sprehod za spomin je podprt tudi z razdeljevanjem informativnega gradiva (zloženske, letaki, brošure, glasila) na stojnici, ki jo vsako leto pripravimo pred trgovino Mercator. Poleg ozaveščanja o prepoznavanju prvih znakov in aktivnostih Spominčice je sprehod namenjen tudi promociji zdravega načina življenja in vlogi preventivne dejavnosti.

Ker si želimo, da bi tudi v naši občini osebe z demenco živele v demenci prijaznem okolju, se med sprehodom za spomin vsakič ustavimo na pomembnih točkah v kraju, da tako ozaveščamo,

kako je pomembno, da osebe z demenco kljub bolezni ohranjajo svojo socialno mrežo in vključenost v družbo. Hvala Občini Beltinci za vsakršno sodelovanje na tem področju, ko si skupaj prizadevamo za demenci prijazno občino. Hvala vsem ostalim, ki ste nas na našem sprehodu prijazno sprejeli in ste odprti za tovrstne dogodke.

Že sedaj pa vas vabim, da se nam tudi prihodnje leto septembra pridružite v čim večjem številu, kajti le s skupnim sodelovanjem smo močni in lahko naredimo največ za kvalitetno življenje oseb z demenco, kljub njihovim primanjkljajem, ki jim jih povzročajo bolezni. Če se vam po prebrnem sestavku pojavlja kakršnokoli vprašanje v zvezi z demenco, prepoznavanjem znakov, aktivnostih, ki so primerne za osebe z demenco, komunikaciji z osebami z demenco in podobnem, lahko informacije poiščete tudi na demenci prijazni točki, ki je od decembra leta 2017 odprta v Domu Janka Škrabana Beltinci.

Petra Vöröš,
diplomirana delovna terapevtka
Dom Janka Škrabana Beltinci

Dva izjemna uspeha članic in člana našega društva

Na fotografiji zmagovalke v rdečih majčkah

Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Murska Sobota je bilo v soboto, 31. 8. 2019, v Športno-

rekreacijskem centru Lipovci organizator 12 - urnega maratona vrtnega kegljanja. Tekmovanja se

je udeležilo 8 ekip iz medobčinskih društev slepih in slabovidnih Murska Sobota, Maribor, Ptuj in Kranj.

Naše tekmovalke/ci vrtnega kegljanja, ki so se 14. 9. 2019 udeležili Prvenstva v vrtnem kegljanju v Celju, so bili nepremagljivi.

Članice v sestavi: Silva Mlinarič B1, Marija Jurančič B2 in Milica Ivanuša B3 so osvojile 1. mesto. Vsaka od njih je osvojila 1. mesto tudi v posamezni kategoriji. Osvojile so prehodni pokal.

Marjeta Grabar, tajnica

KOLEDAR PRIREDITEV 2019

OKTOBER

Zavod za turizem in kulturo Beltinci

01. – 05.10. TEDEN OTROKA, DELAVNICE IN RAZSTAVA

Dokležovje, OŠ in vaški dom

Organizator, informacije: DPM Dokležovje, vrtec in OŠ Dokležovje, 02 543 1398, 031 864 602

05.10. DAN ČEBELARJEV

Beltinci, čebelarški dom

Organizator: ČD Beltinci

05.10. 50-LET KUD BELTINCI

Beltinci, kulturni dom

Organizator, informacije: KUD Beltinci, +386 41 784 312 (Sebastijan Rous – predsednik) kud.beltinci@gmail.com

06.10. PROŠČENJE PRI ROUSOVI KAPELI

Beltinci, Rousova kapela

Informacije: Župnija sv. Ladislava Beltinci, 02 542 2056

6.10 2019 SPUST PO REKI MURI

Krog - Dokležovje (privez)

Organizator, informacije: KTD Dokležovje, 041806827

11.10.2019 DOKUMENTARNI FILM: Ivan Jerič – Prekmurski čedermac

Dokležovje, Kulturna dvorana ob 18.30 uri

Organizator, informacije: KTD Dokležovje, 041806827

12. 10. 2019 POMURSKI OKTOBERFEST IN ČILIADA

Beltinci, grajsko dvorišče

Organizator, informacije: Društvo za kolesarstvo in umetnost Beltinci, 031 342 083, kolesar.umetnik@gmail.com

18.10. 3. LETNI KONCERT MePZ DRUŠTVA UPOKOJENCEV BELTINCI Z GOSTI

Kulturni dom Beltinci

Organizator, informacije: DU Beltinci, Stanko Sraka, 068 602 184

18.10. ob 16.00 17. OKTOBER, DAN SPOMINA NA NARODNEGA HEROJA ŠTEFANA KOVAČA MARKA

Beltinci, Ambasada ŠKM in spomenik ŠKM

Organizator, informacije: KOZB NOB Beltinci, 02 542 2360

18.10 2019 ŠPORTNE IGRE ZA OTROKE

Dokležovje

Organizator, informacije: KTD Dokležovje, 041806827

19.10. POHOD PO POTI ĐEMSOVE ČETE

Beltinci – Gančani (spomenik Štefanu Kovaču Marku)

Organizator, informacije: KOZB NOB Beltinci, 041 680 793

20.10. ob 13.00 ZAKLJUČNI KOSTANJEV SPUST

Petanjci - Dokležovje (privez)

Organizator, informacije: Društvo čolnarjev Dokležovje, 040 292 409, 070 870 522

25.10. ODPRTJE RAZSTAVE LIKOVNIH DEL UDELEŽENCEV XXVI. MEDNARODNE LIKOVNE KOLONIJE »IZAK« LIPOVCI

Beltinci, grad

Organizator, informacije: Društvo Aquila Lipovci, 031 566 922, 070 358 412

26.10. ob 14.00 MEDNARODNI DAN STAREJŠIH

Počastitev jubilentov DU

Beltinci, Kulturni dom

Organizator, informacije: DU Beltinci, 041 633 523, mira.somen@gmail.com

30.10. ČIRA ČARA CUMPRANJE

Gančani, dvorana ŠRC

Organizator, informacije: Društvo Perika Gančani, drustvo.perika@gmail.com

NOVEMBER**02.11. ob 09.30 ODPRTJE XII. LOVA S SOKOLI V POMURJU**

Beltinci, grajsko dvorišče

Organizator, informacije: ZTK Beltinci, Slovenska zveza za sokolarstvo in zaščito ptic ujed, Sokolarsko društvo Pomurja, 02 541 35 80, ztk@beltinci.si

08.11. ob 18.00 PISATELJI IN REKE – NA VALOVIH BESED IN GLASBE 2019

Ižakovci, Otok ljubezni

Organizator, informacije: ZTK Beltinci, 02 541 35 81, ztk@beltinci.si

09.11., ob 15.00 MARTINOVANJE

Melinci, vaško - Kulturni dom

Organizator, informacije: TD »Brod« Melinci, 051 660 779

11.11. ob 10.00 MARTINOVANJE NA PROSTEM

Beltinci, na dvorišču gostilne »Zvezda«

Organizator, informacije: Vinogradniško društvo Beltinci, 02 541 3580

16. 11. 2019 od 10.00 – 17.00, RAZSTAVA SOBNIH PTIC (vrste kanarčkov, eksotičnih ptic in raznih papig)

Beltinci, grad

Organizator, informacije: Društvo za varstvo in vzgojo ptic Slavček Beltinci <https://www.slavcek-beltinci.si/>, Izidor Lebar, predsednik društva, slavcek.beltinci73@gmail.com**17. 11. 2019 od 09.00 – 17.00, RAZSTAVA SOBNIH PTIC (vrste kanarčkov, eksotičnih ptic in raznih papig)**

Beltinci, grad

Organizator, informacije: Društvo za varstvo in vzgojo ptic Slavček Beltinci <https://www.slavcek-beltinci.si/>, Izidor Lebar, predsednik društva, slavcek.beltinci73@gmail.com**16.11.2019 ob 19.00 GLEDALIŠKA PREDSTAVA GOSTÜVENJSKA ŠTORIJA – najbolje prleška komedija v izvedbi Gledališke sekcije KD OBREŽ**

Kulturni dom Beltinci

Organizator, informacije: Zavod za turizem in kulturo Beltinci
02 541 35 80, ztk@beltinci.si**17. – 23.11. TEDEN RUDOLFA MAISTRA**

Delavnice na OŠ Bakovci in POŠ Dokležovje

Organizator, informacije: DPM Dokležovje, vrtec in OŠ Dokležovje, 02 543 1398, 031 864 602

23.11. ob 18.00 POTOPIŠNI VEČER KK TIM MLIN**PETER NOVAK: ČUDOVITI SVET NAMIBIJE**

Beltinci, grad

Organizator, informacije: KK TIM MLIN Beltinci, 031 343 033, www.timmlin.si

30.11. ob 18.00 FOLKLORNI VEČER »NOCOJ JE ENA LÜŠNA NOUČ«

Beltinci, Kulturni dom

Organizator, informacije: KD »Marko« Beltinci, 070 861 459, sraka.rok@gmail.com

DECEMBER**07. in 08.12. od 8.00 – 18.00 DRUŠTVENA RAZSTAVA MALIH ŽIVALI**

Beltinci, grad

Organizator, informacije: Društvo gojiteljev malih živali Beltinci, 031 258 530

08.12. ob 13.00 MIKLAVŽEVANJE NA OTOKU LJUBEZNI

Ižakovci, Otok ljubezni

Organizator, informacije: TD »Büjraš« Ižakovci, 041 431 094, td.izakovci@gmail.com

PREDBOŽIČNI KONCERT – datum bo objavljen v decembrski številki Malega rijtara

Bratonci, kapela Marije Pomočnice

Organizator, informacije: KUD »Štefan Kühar« Bratonci, 031 383 109

21.12. ob 17.00 POHOD Z LUČKAMI IN POSTAVITEV JASLIC Z NAPEVI STARIH BOŽIČNIH PESMI

Melinci, kapela

Organizator, informacije: KUD Melinci, 031 441 357

13.12. ob 17.00 – ADVENTNO - BOŽIČNI KONCERT NA PROSTEM

Beltinci, trško središče

Organizator MusicART-M in MEPZ DU BELTINCI, 041 533 478, trubac5@gmail.com,

15.12.2019 BOŽIČNI BAZAR, BOŽIČNI PROGRAM ZA OTROKE

Dokležovje, Kulturna dvorana

Organizator, informacije: KTD Dokležovje, 041806827, 031888179

20.12. ob 16.00 KRASITEV JELKE IN POSTAVLJANJE PRAVLJIČNE DEŽELE

Beltinci, v parku pred gradom

Organizator, informacije: TD Beltinci, 041 583 611, darinkascavnicar@gmail.com

21.12. ob 18.00 OSREDNJA OBČINSKA PRIREDITEV OB DNEVU SAMOSTOJNOSTI IN ENOTNOSTI

Dokležovje, Vaški dom

Organizator, informacije: Občina Beltinci, 02 541 3553, obcina@beltinci.si

21.12. ob 18.00 BOŽIČNO - NOVOLETNI KONCERT

Lipa, vaški dom

Organizator, informacije: KD Lipa, alessio.balazic@gmail.com

22.12.2019 BOŽIČNI KONCERT

Dokležovje, Kulturna dvorana

Organizator, informacije: KTD Dokležovje, 041806827

24.12. ob 23.15 POHOD Z BAKLAMI K POLNOČNICI

Bratonci (kapela) - Beltinci (cerkev)

Organizator, informacije: TD Bratonci, 02 542 1215, 041 922 648, martinvirag1950@gmail.com

24.12. ob 20.00 KONCERT POD JELKO

Gančani, pri kapeli

Organizator, informacije: KS Gančani, 041 896 734

24.12. ob 16.30 POSTAVITEV IN BLAGOSLOVITEV VAŠKIH JASLIC

Lipa, dvorišče cimprane iže

Organizator, informacije: KD Lipa, alessio.balazic@gmail.com

25.12. BOŽIČNI VEČER IN OBDARITEV NOVOROJENCEV TEGA LETA V VASI LIPOVCI

Lipovci, pred kapelo

Organizator, informacije: KS Lipovci in rekruti, 041 216 418

26.12.2019 BOŽIČNI IZLET

POSTONJSKA JAMA

Organizator, informacije: KTD Dokležovje, 041806827

27. in 28.12. ob 17.00 KOLEDOVANJE

Melinci, po vasi

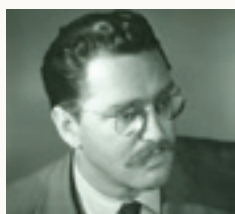
Organizator, informacije KUD Melinci, 031 441 357

28.12. VII. TRADICIONALNI TURNIR V KARTANJU ŠNOPSA ZA PRVAKA LIPE (posamezniki)

Lipa

Organizator: NK Lipa

HOMMAGE A FRANCE ŠTIGLIC (1919 – 2019)

KULTURNI DOM BELTINCI Izbor filmov:

Zavod za turizem in kulturo Beltinci

	NASLOV FILMA	DATUM PREDVAJANJA
1	Povest o dobrih ljudeh (1975)	26. SEPTEBER 2019
2	Amandus (1966)	30. OKTOBER 2019
3	Na svoji zemlji (1948)	28. NOVEMBER 2019
4	Deveti krog (1960)	23. JANUAR 2020
5	Praznovanje pomladi (1978)	20. FEBRUAR 2020
6	Pastirci (1973)	26. MAREC 2020
7	Veselo gostüvanje (1984)	23. APRIL 2020

Simona Cizar
koordinatorica kulturnih programov

Obujanje ciglarstva na Melincih

Melinci, vas ob reki Muri, so bili znani po ročnem izdelovanju opeke. Nahajališča ilovice, potrebna delovna sila v obliki medsebojne pomoči ter mojstri, ki so znali kakovostno izdelati in žgati opeko, so pripomogli, da se je izdelovanje opeke kot domača dejavnost ohranilo do sedemdesetih let 20. stoletja. Najpomembnejši pa je bil verjetno ekonomski razlog – industrijska opeka je bila za nakup posameznikom predraga. V vasi je 244 domačij, od tega jih je 111 grajenih iz domačega, naravnega materiala.

Pri izdelovanju je bila medsebojna pomoč zelo pomembna, delo pa je znalo biti tudi zabavno. Na dan so naredili tudi do 4000 kosov surove opeke. Blatar je pripravil in mešal ilovico, foringaš jo je vozil v samokolnici, ciglar je opeko oblikoval v modelu, odnašalka

pa jo je odnašala in jo obračala na zato pripravljenem prostoru.

Tako se je letos Turistično društvo Brod Melinci odločilo, da zopet obudimo naš stari običaj in prikažemo ljudem ročno izdelovanje "cigla" oziroma opeke. Z delom smo začeli konec letošnjega marca: pripravili smo prostor, navozili ilovnato zemljo, mivko,.... Ko je zemlja postala malce pusta, smo maja začeli z izdelavo 5.000 komadov opeke na način naših dedkov in babic. Po petih tednih izdelave "cigla" smo ga zložili v oslco ter ga tako sušili do septembra, ko smo posušeno opeko zložili v peč.

V petek, 27. septembra, na svetovni dan turizma, pa smo peč zakurili ter začeli z žganjem "cigla," ki je potekalo do nedelje. Tako smo po 50-urnem požrtvovalnem kurjenju naše ciglarske peči prišli proti koncu sedem

mesečnega projekta. Ostane nam še, da razstavimo ohlajeno peč ter "cigel" (opeko) zložimo na mesto. To bomo naredili nekje čez 14 do 20 dni, ko se peč ohladi.

Tako smo na Melincih po skoraj 18 letih zopet pokazali, kako so naši predniki z žuljavimi rokami, bolečinami ter s kljubovanjem vremenu, dežju, služili vsakdanji kruh.

Zato bi se rad zahvalil naši ekipi ciglarjev za požrtvovalno delo. V teh sedmih mesecih je bilo veliko smeha, druženja, pa tudi kak slab dan se je našel. Brez naših vestnih ciglarjev nam ne bi uspelo izpeljati tako obsežnega projekta.

**Predsednik TD
»BROD« Melinci
Robert Forjan**

Martinovo

Martinovo ali god sv. Martina iz Toursa je dan, na katerega se evropske države na raznolik način spominjajo svetnika, ki je dal svoj plašč beraču, da bi lahko skrnil svojo revščino.

Martinovo, ki ga praznujemo 11. novembra, je praznik, ki simbolično zaključuje obdobje dela po vrtovih in na njivah, v sadovnjakih in vinogradih. Do dneva praznovanja mora biti pridelek pobran in spravljen v shrambah in kletih. Od tega, koliko je bilo pridelka, je bilo nekdanje življenje ljudi, saj je pred vrati že čakala dolga mrzla zima.

Praznik vina

V Sloveniji in na Hrvaškem se dan sv. Martina praznuje predvsem kot praznik vina. Do tega dne se mošt obravnava kot nečisto in grešno novo vino, ki pa se ob blagoslovitvi spremeni v pravo vino. V skladu s šegami in navadami

Vir: <https://pixabay.com/photos/wine-glass-white-grapes-drinks-1761613/>

lahko šaljivi blagoslov opravi moški, preoblečen v škofa. Ob praznovanju potekajo v vinorodnih predelih tudi pojedine, pri katerih so najpogosteje na jedilniku gosi in mlinci.

Značilne jedi

Za martinovo so tako kot za vse naše praznike značilne jedi, ki niso izbrane po naključju; vsaka ima svoj pomen in namen. Ob teh praznikih so postregli

jedi, ki v vsakdanjem življenju niso bile običajne, niti ob nedeljah ne. To so bile poslastice, ki so jih hranili za izjemne priložnosti. Za martinovo je značilna perutnina, še posebej gosi in race, vendar so ljudje pripravili tudi drugo perutnino, tisto pač, kar so imeli. Najbolj značilna jed ob martinovem je pečena gos ali raca, nadevana s kostanji in/ali jabolki (lahko tudi kutinami), ki je postrežena z mlinci in rdečim zeljem.

Viri:

<https://sl.wikipedia.org/wiki/Martinovo>

<http://okusno.je/clanek/priloznostno/prazniki/martinovo/vino-pije-svet-martin-voda-naj-pazene-mlin.html>

**Društvo prijateljev
agrarne ekonomike
Katja Marič, ekon.**

Obujanje ciglarstva na Melincih

Melinci, vas ob reki Muri, so bili znani po ročnem izdelovanju opeke. Nahajališča ilovice, potrebna delovna sila v obliki medsebojne pomoči ter mojstri, ki so znali kakovostno izdelati in žgati opeko, so pripomogli, da se je izdelovanje opeke kot domača dejavnost ohranilo do sedemdesetih let 20. stoletja. Najpomembnejši pa je bil verjetno ekonomski razlog – industrijska opeka je bila za nakup posameznikom predraga. V vasi je 244 domačij, od tega jih je 111 grajenih iz domačega, naravnega materiala.

Pri izdelovanju je bila medsebojna

pomoč zelo pomembna, delo pa je znalo biti tudi zabavno. Na dan so naredili tudi do 4000 kosov surove opeke. Blatar je pripravljala in mešala ilovico, foringaš jo je vozil v samokolnici, ciglar je opeko oblikoval v modelu, odnašalka pa jo je odnašala in jo obračala na zato pripravljenem prostoru.

Tako se je letos Turistično društvo Brod Melinci odločilo, da zopet obudimo naš stari običaj in prikažemo ljudem ročno izdelovanje "cigla" oziroma opeke. Z delom smo začeli konec letošnjega marca: pripravili smo prostor, navozili ilovnato zemljo, mivko,.... Ko je zemlja

postala malce pusta, smo maja začeli z izdelavo 5.000 komadov opeke na način naših dedkov in babic. Po petih tednih izdelave "cigla" smo ga zložili v oslco ter ga tako sušili do septembra, ko smo posušeno opeko zložili v peč.

V petek, 27. septembra, na svetovni dan turizma, pa smo peč zakurili ter začeli z žganjem "cigla," ki je potekalo do nedelje. Tako smo po 50-urnem požrtvovalnem kurjenju naše ciglarske peči prišli proti koncu sedem mesečnega projekta. Ostane nam še, da razstavimo ohlajeno peč ter "cigel" (opeko) zložimo na mesto. To bomo naredili nekje čez 14 do 20 dni, ko se peč ohladi.

Tako smo na Melincih po skoraj 18 letih zopet pokazali, kako so naši predniki z žuljavimi rokami, bolečinami ter s kljubovanjem vremenu, dežju, služili vsakdanji kruh.

Zato bi se rad zahvalil naši ekipi ciglarjev za požrtvovalno delo. V teh sedmih mesecih je bilo veliko smeha, druženja, pa tudi kak slab dan se je našel. Brez naših vestnih ciglarjev nam ne bi uspelo izpeljati tako obsežnega projekta.

**Predsednik TD
»BROD« Melinci
Robert Forjan**

Dan brez avtomobila

Kot vsako leto, se je tudi letos Turistično društvo BROD Melinci pridružilo evropskemu tednu mobilnosti. Slogan se je tokrat glasil »GREMO PEŠ«. Tudi naše društvo zelo podpira hojo, ki pa je zaradi sodobne družbe in pomanjkanja fizične aktivnosti prebivalcev najmanj zaželen način premikanja, a je hkrati tudi najbolj naraven, najbolj zdrav in vedno znova presenetljivo sproščujoč.

Tako smo predstavili ciglarstvo na Melincih, pešpot ob reki Muri med Melinci in Ižakovci, ter ostale poti, ki vodijo v/i vasi Melinci. Najbolj smo

se tokrat posvetili mlajši populaciji obiskovalcev, kateri smo ob naši že stalni stojnici pripravili modelčke, kjer so si lahko otroci, seveda pa tudi vsi ostali, izdelovali cigličke in se na ta način vsaj malo povezali z naravo.

**Predsednik TD
»BROD« Melinci,
Robert Forjan**

Obiskali smo Dom Janka Škrabana

Pevci MePZ DU Beltinci smo si na začetku leta zastavili program aktivnosti in ena od teh je bila tudi obisk Doma Janka Škrabana.

S Klavdijo Zver smo se dogovorili za datum in tako smo 17. septembra zapeli pred domom. Veseli smo bili poslušalcev, še posebej pa njihovega odziva. Ko smo odpeli izbrane pesmi, smo skupaj s stanovalci in zaposlenimi peli pesmi po željah stanovalcev.

Bili so zelo navdušeni in zadovoljni, mi pa še bolj, saj se nam je zdelo, da smo jim pričarali sonce in veselje. V njihovi zahvali je bila tudi želja po še kakšnem obisku, mi pa z veseljem sprejemamo izzive.

*Za MePZ DU Beltinci
Milena Makovec*

Jesenske vestičke Kluba ljubiteljev stare kmetijske in ostale tehnike Pomurja Beltinci

Udeležili smo se 63. državnega tekmovanja oračev Slovenije in 25. državnega tekmovanja dijakov biotehniških šol v oranju, Tešanovci - Mlajtinci, 13. in 14. septembra 2019.

Prvi dan smo bili na otvoritvi in povorki traktorji - orači iz vse Slovenije; to so bili orači, ki so zastopali Slovenijo na svetovnem prvenstvu v oranju v Ameriki 2019. Naše društvo je v povorki sodelovalo z dvema traktorjema in s staro opremo za oranje in setev ter veliko škatlo na vozu - koulaj, katero so pred sedemdesetimi leti uporabljali kmetje za odvoz gnojnice na njivo s takrat še kravjo vprego.

Na otvoritvi te prireditve so bili prisotni visoki gostje vlad Republike Slovenije, Hrvaške, Madžarske ter več županov iz Pomurja ter Slovenije.

Tako se je tudi počastilo 10. obletnico Svetovnega prvenstva oračev 2009 v Tešanovcih; takrat smo tudi mi z našimi starodobniki bili prisotni in smo orali, a žal je bilo takrat veliko dežja in smo orali dobesedno v vodi.

Letos pa je bilo vreme lepo, vendar pa je bila zemlja pretrda od težkih traktorjev, tako da je z našim lesenim plugom in malim starodobnim traktorjem bilo zelo težko orati. Prav tako ne bi bilo mogoče orati s kravjo vprego, saj krave tega ne bi zmogle vleči.

Konec septembra smo imeli vinsko trgatv v vinogradu, ki je star že več kot 100 let in je edini te vrste, ki je še ostal; grozdje ni škropljeno, na njem pa so stare sorte grozdja: jurka, izabela, šmarnica, klington, künovo grozdje ter še nekaj drugih vrst. Trta se nahaja na

relaciji Lipa -Beltinci. Na bratvi nas je spremljala dobra volja in lepo vreme. Pomagat je prišla večina članov in članic našega društva, novo vino pa bomo uporabili za jesenski piknik poleg pečenih kostanjev, ki ga načrtujemo v mesecu oktobru letošnjega leta.

Kaj pa smo letos še počeli in kje vse bomo še sodelovali, pa v naslednji številki glasila Mali rijtar.

*Pozdravlja Vas predsednik kluba,
Ivan Zadavec*

Društvo upokojencev Beltinci vpeto v dogajanja Občine Beltinci - pomembni dogodki v obdobju od maja do septembra 2019

Ob pregledu letošnjih številk občinskega glasila sem zasledila vrzel, ki me je spodbudila k pisanju prispevka. Le članica MePZ je bila tako pridna, da je sproti objavljala dogodke in njihove nastope, za kar ji izrekam zahvalo. Ker smo številčno največje društvo v občini, se veliko dogaja tudi v ostalih sekcijah, kjer so člani zelo aktivni, le ljudi, ki bi pisali o tem, nam primanjkuje. Vem, da vsi raje pogledamo fotografije, kot beremo dolge prispevke, zato bom skušala v foto galeriji z malo besedami strniti dogajanja in vpetost DU v praznovanja in prireditve Občine Beltinci.

Pohodništvo je aktivnost, ki se je dobro prijela med člani. Sezono pohodov smo začeli v Dokležovju, ob Muri do Otoka ljubezni in nazaj. Med potjo smo se poklonili spominu ruskih vojakov, kamor so jim dan prej položili cvetje. Zbralo se nas je 44 pohodnikov, ki smo lepo nedeljsko popoldne ob dobri organizaciji Dokležovčanov preživeli v naravi.

Tradicionalni prireditvi ZTK Dan zdravja smo se pridružili s stojnico, kjer sta naši prostovoljki v projektu SzS merili krvni tlak, prisotnim smo ponujali pogače ter se pridružili telovadbi. Ižakovčarke - večinoma tudi naše članice - pa že leta skrbijo za pogostitev vseh udeležencev.

Manjkali nismo niti na Markovem sejmu, ki se je letos obogatil s kulturnim programom, kjer je nastopil

naš MePZ, na stojnicah so se s ponudbo izdelkov ročnih del in pridelkom medu predstavljale naše članice. Predstavljam povezavo med TD in DU, kjer nas družijo iste članice.

S pohodom v hladnem in deževnem vremenu z maloštevilnimi člani smo se pridružili obeležitvi 100 - letnice gančkoga majoša, kjer smo si po krajši poti ogledali v ta namen pripravljeno čudovito razstavo.

15. maja smo organizirali Izlet v Velenje in splavarili po reki Dravi. Tako nam je uspelo pritegniti mlajše, pred kratkim včlanjene upokojence, ter zadovoljiti stalne obiskovalce izletov.

Ekipi kegljačev sta se udeležili Športnega festivala, ki ga prireja KS Melinci z društvi. Ti so bili tudi gostitelji **Občinskega srečanja upokojencev**, ki je 29. 6. pod šotor privabilo skoraj 300 udeležencev iz DU Melinci in DU Beltinci. Domačini iz KUD-a, športnega društva in KS so poleg strežbe prispevali še del kulturnega programa. Tako je bilo srečanje nadvse prijetno.

Živ dokaz za dolgoživno družbo je naša spoštovana najstarejša občanka in **članica Marija Žekš**. Za njen 103. jubilej smo jo v prisotnosti svojcev obiskali v Domu starejših v Ljutomeru, kjer preživlja jesen življenja, ji zaželeli zdravja do naslednjega rojstnega dne, ko naj nas ponovno sprejme z besedami: »Na zdravje vas, pijem pa jaz!«

V posebno čast si štejem, da smo

na pobudo več asociacij uspeli s predlogom in je **Ana Marija Vučko**, naša koordinatorka projekta »Starejši za starejše«, prostovoljka, gonilna sila v skrbi za starejše in podpora vsem prostovoljkam, prejela občinsko priznanje. Vse drugo je bilo že zapisano, mi lahko dodamo le čestitke.

Prispevek športne sekcije kegljanja s kroglo na vrvici k 23. prazniku Občine Beltinci je bila organizacija Turnirja za pokal Občine Beltinci za moške in ženske ekipe Pomurja. Zbralo se je 22 ekip, ki jih je pozdravil župan Marko Virag in izrazil zadovoljstvo nad njihovo telesno dejavnostjo. Občina je prireditev podprla tudi materialno, za kar smo ji neizmerno hvaležni.

V društvu obstaja še sekcija športnega ribolova, ki je z novim vodjem dobila večji zagon. V gramoznici Gradišče so 3. 9. organizirali **1. Tekmovanje v ribolovu**, ki je pritegnilo 6 ekip iz pomurskih društev in več posameznikov.

Na prireditvi Občine Beltinci in Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu v tednu mobilnosti smo, kot že vsa leta, sodelovali tudi mi. Šolarjem in ostalim obiskovalcem smo predstavili športne dosežke, vrtnarsko-zeliščarska sekcija je predstavljala svoja sveža in suha zelišča, naš član Erjavec pa v sklopu mobilnosti krpanje gume, česar mladi ne poznajo več.

Za konec kot češnje na torti predstavljam največji dosežek društva. Obe ekipi sekcije balinarjev pri DU sta letos dosegli prvi mesti na Pokrajinskih športnih igrah in osvojili zlata pokala. S tem so si »zaslužili« udeležbo na Državnem prvenstvu v balinanju, ki je bilo 25. in 26. 9. v Postojni. Od tam se sicer niso vrnili s pokali, gotovo pa je že sodelovanje na državnem tekmovanju dovolj velik uspeh. Zato smo upravičeno ponosni in jim lahko le čestitamo. Iskrena hvala vsem tistim, na katere smo se obrnili za finančno ali materialno podporo, ki so prepoznali pomembnost tega dosežka in jim omogočili udeležbo.

Mira Šömen

Slovenski kosci na Evropskem prvenstvu v košnji z ročno koso v Avstriji

Scharding - St. Florian na mejni reki Inn. Organizator - podeželska mladina pokrajine Gornja Avstrija. Tekmovanje se je odvijalo na pet hektarjev velikem travniku, na eni od številnih kmetij tega področja, kakih pet kilometrov zračne črte vzhodno od reke Inn. Le kilometer stran pa je znameniti kamnolom granita, iz katerega so izdelali tudi spominske plakete za prve tri uvrščene tekmovalce v posameznih kategorijah. Prvi trije tekmovalci so prejeli tudi medalje, vsi udeleženci tekmovanja pa spominsko plaketo in keramični vrč.

Tekmovalce - kosice in kosce - je čakala visoka detelja, lucerna, visoka od 40 do 60 cm, ne pregosta, na natančno obkošenih parcelah. Na prvi pogled lahko opravilo, vendar pa je oko izkušenega kosca hitro opazilo past, ki se skriva med deteljo - do deset centimetrski šopi ostrolistne trave, ki je bila med tekmo nerešljiva naloga za res čisto in brezhibno pokošeno parcelo.

Tekmovanja so se udeležili tekmovalci in tekmovalke iz desetih držav. V polni zasedbi (deset moških in pet žensk) so nastopile reprezentance iz Avstrije, Nemčije, Švice, Italije - dežela Južna Tirolska, Španije - dežela Baskija in Slovenije. S tremi tekmovalci (dva moška in ena ženska) pa so nastopili Angleži, Slovaki, Čehi in Srbi.

V sredo, 14. 8., so se udeleženci nastanili, sodniški del reprezentanc pa je imel uvodni sestanek in ogled tekmovališča s parcelami. Zvečer je ob igranju himne vsake države sledil mimohod reprezentanc in slovesno žrebanje štartnih števil.

Četrtek, 15. 8., veliki šmaren. Že ob devetih so imeli tekmovalci in tekmovalke trening na posebej označenih površinah. Posebna pozornost je veljala nastavitvi kos. Ocena, da naj bodo kose bolj odprte in da bodo časi košnje krajši kot običajno, so se izkazali za pravilne. Kar štirje tekmovalci so parcelo 10 m x 10 m / 100 m² pokosili pod dvema minutama in kar šest žensk je parcelo 5 m x 7 m / 35 m² pokosilo pod eno minuto. Po maši je od bližnje cerkvice sledila povorka

starodobnih traktorjev in tekmovalcev, pa tudi gledalcev na tekmovališče.

Tekmovanje so ob 13.30 uri na parcelah velikosti 5 m x 5 m / 25 m² odprle mladinke, stare do 14 let. Slovenijo sta zastopali dvanajstletna **Klara Janža** iz Bratonec (osvojila je 3. mesto s časom 1min 39 sek in 14,5 kazenske točke) in enajstletna **Manca Oblak** z Jame pri Kranju, ki je bila najmlajša tekmovalka. Zmagala je štirinajstletna Švicarka.

Mladinci so kosili parcele 5 m x 7 m / 35 m². Slovenijo je zastopal trinajstletni **Blaž Urbar** s Škofljice. Zmagal je štirinajstletni Švicar.

V ženski kategoriji je Slovenijo zastopalo pet tekmovalk, med njimi tudi Marija Veršič (pri svojih 75 letih daleč najstarejša tekmovalka na svojem že šestem EP). Evropska prvakinja je postala Avstrijka Karin Kronberger, s časom 39,75 sek in 10 kazenskimi točkami, ki je sicer tudi odlična atletinja. Tudi ekipno so suvereno zmagale Avstrijke, Slovenke so na četrtem mestu zaostale za deset sekund.

In na koncu - formula ena ročne košnje, kraljeva disciplina na 100 m² velikih parcelah. Tu je večno rivalstvo med Avstrijci, Švicarji in Južnimi Tirolci. Občasno se med peterico prvih uvrstijo Baski, redkeje Slovenci in Nemci. Na domačem terenu je najslajša domača

zmaga. Je pa že nekaj prvenstev tako, da domačinom zmago spelje nekdo iz konkurenčne države. Tudi letos je bilo tako. Evropski prvak je postal Christian Irsara iz Južne Tirolske s časom 1 min 56 sek in 6 kazenskimi točkami. Slovenijo je zastopalo devet tekmovalcev, med njimi tudi Maj Janža. Med moškimi ekipami so suvereno zmagali Avstrijci, Slovenija je bila šesta.

Maj Janža je bil udeleženec že na četrtem EP v ročni košnji. Leta 2013 na Južnem Tirolskem je bil kot devetletni fantek le zastavonoša. V španski Baskiji je leta 2015 kot enajstletnik postal evropski prvak v svoji kategoriji. V švicarskem Lucernu je leta 2017 v mladinski kategoriji za štiri sekunde zaostal za bronasto medaljo. Letos je kot še ne šestnajstletnik nastopil v članski kategoriji. Bil je najmlajši tekmovalec, parcelo 10 m x 10 m pa je pokosil v 4 min 22 sek z 8 kazenskimi točkami, bil pa je med bolje ocenjenimi za čistočo košnje.

Klara in Maj imata še sestro Zalo, ki se je prav tako kvalificirala v žensko ekipo za EP. Žal ji je operacija noge preprečila nastop. Njihov mentor, trener in serviser kos Janez Koren, je bil po EP v Švici tudi v Avstriji vodja slovenskih sodnikov in časomerilcev.

Pri izvedbi tekmovanja na EP so

sodelovali še trije slovenski sodniki, dve časomerilki in vodja slovenske reprezentance Matej Pibernik. Za člani Društva Koscev in kosc Slovenije je še ena uspešna udeležba na EP na tujem. Nagrada za vložen trud in finančni vložek je vzdušje na tekmovanju. Nepopisno veselje prejemnikov nagrad in njihovih navijačev na podelitvi je motivacija za naslednje organizatorje EP.

Zahvala vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k nastopu koscev in kosc na EP, redkim sponzorjem, organizatorjem tekme na Jami in vsem navijačem, ki ste bodrili naše tekmovalce na tekmi evropskega prvenstva.

Če mislite, da je z ramen članov društva koscev in kosc Slovenije padlo težko breme, se motite. Iz Avstrije smo prinesli kar dve drugi, še težji bremen. **Leta 2020 bo Slovenija organizator svetovnega prvenstva v ročni**

košnji, leta 2021 pa tradicionalnega evropskega prvenstva. V Društvu koscev in kosc Slovenije prosimo vse, ki jim je mar za ohranjanje kulturne dediščine, ročne košnje, za pomoč. Vsi, ki ste pripravljeni podstaviti še svojo ramo in pomagati nositi to breme do uspešne izvedbe, oglasite se, veseli vas bomo.

*Za Društvo koscev in kosc Slovenije
Janez Koren*

ŠD Sloparca

Atletinje ŠD Sloparca - foto, B. Erjavec

Atletinje naše občine in ŠD Sloparca so se v zadnjem času udeležile kar nekaj tekmovanj na mednarodni, državni

in regijski ravni. Tako so nastopile na tekmovanju v Varaždinu, na prvenstvu Slovenije za pionirje in pionirke U16 in

U12, ki je poteklo v Ravnah na Koroškem in teden kasneje še v Kopru. Trdo delo in redni treningi se obrestujejo, saj dekleta napredujejo iz tekme v tekmo. Čeprav na državni ravni še nismo prišli na zmagovalni oder, pa skorajda ni tekmovanja, da se ne bi vrnili z izboljšanjem osebnih rekordov naših mladih atletinj. Redno se udeležujejo tudi rekreativnih tekov za pomurski pokal, kjer prav tako opozarjajo nase in promovirajo našo občino Beltinci. Tako se lahko po dolgem času tudi pohvalijo, da so na področnem ekipnem prvenstvu osnovnih šol v atletiki v naši regiji osvojile prvo mesto.

Bojan Vereš

Že ko načrtujeta otroka, recita alkoholu NE oba, bodoči oče in bodoča mama

Dan fetalnega alkoholnega sindroma (FAS) vsako leto obeležujemo 9. septembra ob 9:09 (9 minut čez 9. uro 9. dne v 9. mesecu v letu), kar simbolizira devet mesecev nosečnosti, ko alkohol ogroža razvoj in rast še nerojenega otroka. Ključno sporočilo NIJZ ob letošnjem dnevu FAS je, da na zdravje otroka ne vpliva samo materino pitje alkohola pred otrokovim rojstvom, temveč tudi očetovo.

Pitje alkohola med nosečnostjo je znan

dejavnik tveganja za motnje v razvoju otroka, pred in po njegovem rojstvu. Pitje alkohola med nosečnostjo lahko privede do številnih negativnih posledic, kot so npr. spontani splav, odmrtje ploda, prezgodnji porod ali rojstvo otroka s spektrom fetalnih alkoholnih motenj (FASD). Odgovornost glede pitja alkohola pred zanositvijo in med nosečnostjo se na splošno pripisuje bodočim materam. Toda v novejših raziskavah opozarjajo, da na zdravje

potomcev in celo naslednjih generacij potomcev vplivajo tudi očetove pивske navade. Zato je najvarneje, da se bodoča starša izogibata pitju alkohola že v času načrtovanja nosečnosti.

Kaj je FASD?

FASD – spekter fetalnih alkoholnih motenj je skupno ime za različne prirojene telesne, duševne, vedenjske motnje in/ali učne težave, povezane z izpostavljenostjo otroka alkoholu

pred rojstvom. Alkohol škodljivo vpliva na razvoj in rast zarodka/ploda in lahko povzroči nepopravljive, trajne (doživljenjske) poškodbe pri še nerojenem otroku. Od mnogih drugih razvojnih motenj se FASD loči po tem, da ga lahko zanesljivo, 100 %, preprečimo, saj se pitju alkohola lahko izognemo. FAS je najtežja in najbolj vidno prepoznavna oblika FASD, ki ga označujejo tri glavne značilnosti: zastoj rasti (pred in po rojstvu), značilne poteze obraza ter prizadetost osrednjega živčevja.

V nosečnosti nobena alkoholna pijača in nobena količina alkohola ni varna

V mednarodnih smernicah bodočim materam svetujejo, naj ne pijejo alkohola že v času, ko načrtujejo otroka in skozi celotno nosečnost, pa tudi v času dojenja. »Alkohol škodljivo vpliva na razvoj otroka že od samega začetka. V nosečnosti zato ni varnega obdobja za pitje alkohola, ni varne alkoholne pijače in ni varne količine alkohola. Mnogi sicer menijo, da je v času nosečnosti dobro spiti kozarec rdečega vina, a to ne drži. Ravno nasprotno; alkohol je tudi toksičen, rakotvoren in dolgoročno povzroča slabokrvnost,« je povedala mag. Marjetka Hovnik Keršmanc z Nacionalnega inštituta za javno zdravje.

Tudi očetovo pitje alkohola vpliva na otrokovo zdravje

Očetovo pitje alkohola ima večplasten vpliv in sicer: na partneričino pitje alkohola med nosečnostjo; na njeno in njegovo zdravje; na izide nosečnosti in na zdravje otroka in tudi na življenje otroka po rojstvu.

V raziskavah ugotavljajo, da na odločitev ženske glede pitja alkohola v nosečnosti pogosto vpliva okolica, še zlasti njen partner. Verjetnost, da bo nosečnica pila alkohol, je večja, če pije tudi njen partner, pri čemer je pitje bolj razširjeno med tistimi nosečnicami, katerih partnerji pijejo alkohol pogosto ali v večjih količinah. Ženske, katerih partnerji ne pijejo alkohola, pogosteje abstinerajo skozi celo nosečnost.

Že ko načrtujeta otroka, recita alkoholu ne oba.

NIJZ

Alkohol je znan dejavnik tveganja za motnje v razvoju otroka, pred in po njegovem rojstvu.

V NOSEČNOSTI

- ni varnega obdobja za pitje alkohola
- ni varne alkoholne pijače in
- ni varne količine alkohola

OČETOVO PITJE ALKOHOLA VPLIVA

- na partneričino pitje alkohola med nosečnostjo,
- na njeno in njegovo zdravje,
- na izide nosečnosti in zdravje otroka,
- na življenje otroka po rojstvu.

Za zdravje še nerojenega otroka in tudi naslednjih generacij potomcev je pomemben zdrav življenjski slog tako bodoče mame kot očeta že pred zanositvijo, kar vključuje tudi odnos do alkohola. Dosedanja spoznanja glede očetovega pitja alkohola pred zanositvijo kažejo, da alkohol vpliva na moški reproduktivni sistem ter povzroča spremembe semenčic (npr. manjše število semenčic, nepravilna oblika, slabša sposobnost prodiranja v žensko jajčece) in vpliva na plodnost, izide nosečnosti (spontani splavi, mrtvorojenost, razvoj zarodka) ter zdravje otroka. Študija, v kateri so primerjali skupino žensk, katerih partnerji so pili alkoholne pijače, s skupino žensk, katerih partnerji pred zanositvijo niso pili alkoholnih pijač, je pokazala, da so bile ženske, katerih partnerji so na teden popili 10 ali več alkoholnih pijač, 2 do 5-krat bolj ogrožene za spontani splav v primerjavi s kontrolno skupino. Pitje alkohola pri bodočem očetu pred zanositvijo lahko zaradi genetskih sprememb poveča ranljivost zarodka na škodljive vplive materinega pitja alkohola med nosečnostjo, lahko pa povzroči tudi epigenetske spremembe, ki vplivajo na izražanje genov, pomembnih za razvoj ploda (vklapljanje oz. izklapljanje genov v molekuli DNK) in jih otrok podeduje od očeta. Vse to lahko vodi do razvojnih motenj, podobnih FASD.

Očetovo (in materino) škodljivo pitje alkohola pa vpliva tudi na kakovost življenje otroka po rojstvu. Raziskovalci so ugotovili, da se očetje in matere,

ki škodljivo pijejo alkohol, manj pogovarjajo s svojimi otroki, z njimi manj sodelujejo v skupnih aktivnostih ter izražajo več negativnih čustev.

Na odnos družbe do pitja alkohola v času nosečnosti vplivamo vsi

Odločitev glede pitja alkohola pred zanositvijo in med nosečnostjo ni izključna odgovornost ženske. Da se bo rodil zdrav otrok, se je o tej temi treba pogovarjati tudi z moškimi. »Pomembno je, da partnerji spodbujajo in podpirajo partnerko in se ji pridružijo pri skupni odločitvi, da ne pijeta alkohola že takrat, ko načrtujeta nosečnost in nato skozi celo nosečnost (ter tudi, ko mati doji otroka). V nasprotnem primeru lahko škodijo zdravju in dobrobiti svojega še nerojenega otroka. Pomembno je, da odločitev bodočih staršev, da v času nosečnosti ne bosta pila alkohola, podprejo in spoštujejo tudi njihovi bližnji,« je povedala dr. Maja Roškar z Nacionalnega inštituta za javno zdravje. Za zmanjševanje alkohola izpostavljenih nosečnosti in FASD je pomembno osveščanje in sodelovanje celotne skupnosti.

Nacionalni inštitut za javno zdravje

Vir: <https://www.nijz.si/sl/ze-ko-naactujeta-otroka-recita-alkoholu-ne-oba-bodoci-oc-in-bodoca-mama>

Ustno zdravje

Kaj pravzaprav pomeni ustno zdravje in kako je povezano s splošnim zdravjem?

Ko slišimo besedno zvezo ustno zdravje večina ljudi pomisli na zdravje zob. Vendar pa ustno zdravje vključuje tudi stanje obzobnih tkiv (to so tkiva, ki pripenjajo zob v kost), zdravje ustnih sluznic (ki predstavljajo steno ustne votline), žlez slinavk, torej zdravje celotne ustne votline. Le to je s splošnim zdravjem tesno povezano. Številne bolezni, na primer nekatere nalezljive bolezni, bolezni pomanjkanja posameznih vitaminov, hranil se hitro ali pa celo najprej pokažejo v ustni votlini. Velja tudi obratno, saj raziskave potrjujejo, da je slabše zdravje obzobnih tkiv povezano s slabšim splošnim zdravjem na področju bolezni srca in ožilja, sladkorne bolezni in zapletov med nosečnostjo in tudi na področju avtoimunih bolezni.

Katere so pomembnejše bolezni ustne votline?

Med najpogostejše bolezni ustne votline vsekakor sodita zobna gniloba in parodontalna bolezen. Spadata med najpogostejše kronične bolezni, ki prizadenejo ljudi. Pri obeh vzrok za nastanek predstavljajo bakterije, ki se nahajajo v zobnih oblogah. Pri kariesu te pretvorijo sladkorje iz hrane v kisline, ki pa počasi razmehčajo in raztopijo zobno površino. Ta proces se lahko nadaljuje v globino zoba, napreduje proti zobnemu živcu in povzroči njegovo vnetje in na koncu tudi odmrtnje zobnega živca, vnetje pa napreduje v kost ob vršku korenine.

Tudi parodontalna bolezen je povezana s prisotnostjo bakterij v zobnih oblogah, ki se nahajajo ob zobnih vratovih (na meji med zobom in dlesnijo). Če oblog ne odstranimo te otrdijo in jih več ne morem odstraniti, kar povzroči še dodatno nabiranje zobnih oblog. V njih prisotne bakterije povzročijo poškodbe tkiv, ki zob pripenjajo zob v kost. Nastane vnetje, ki skuša zamejiti nastalo škodo, kar pa povzroči še dodatne poškodbe teh tkiv v tkivih. Pride do razmajana zob in v končni stopnji bolezni tudi do izpada zoba.

Ko govorimo o pomembnih boleznih

v ustni votlini ne smemo pozabiti omeniti rakastih obolenj ustne votline. Njihov nastanek je močno povezan s kajenjem in uživanjem alkoholnih pijač. So nekoliko pogostejše pri moških, zelo pomembno pa je zgodnje odkrivanje, ki je mogoče le s pravočasnimi pregledi pri zobozdravnikih.

Kako skrbimo za svoje ustno zdravje?

Ko govorimo o ohranjanju in krepitvi zdravja večkrat ponavljamo pomembnost zdravega življenjskega sloga z zdravo in uravnoteženo prehrano, izogibanju kajenja, ki predstavlja pomemben dejavnik tveganja za razvoj tako parodontalne bolezni kot rakov v ustni votlini. Z vidika ohranjanja in krepitve ustnega zdravja je zelo pomembno tudi redno in dosledno umivanje zob. Zobe si umivamo vsaj dvakrat dnevno, zvečer in po navadi še zjutraj. Jutranje umivanje sicer včasih zbuja dileme, saj smo ponoči spali in nismo ničesar jedli. Vendar zobne obloge nastajajo tudi ponoči. Zato je zelo pomembno tudi jutranje umivanje zob, da odstranimo nastale obloge. Poleg skrbi za ustno higieno so za vzdrževanje ustnega zdravja pomembni tudi redni pregledi pri zobozdravniku. Dobro je da preventivni pregled opravimo vsaj enkrat letno.

Sladkorji se večkrat omenjajo v povezavi s kariesom, kako pa je ustno zdravje nasploh povezano z zdravo prehrano?

Zdravo prehranjevanje je z ustnim zdravjem tesno povezano. Debelost in prekomerna teža je tako znan dejavnik tveganja za razvoj parodontalne bolezni. Nasploh je povezanost ustnega zdravja s prehrano razumljiva, saj ustna votlina predstavlja začetek prebavne poti, vsa hrana in pijača, ki jo zaužijemo gre skozi ustno votlino in pride v stik z zobmi, tkivi v ustni votlini.

Z nastankom zobne gnilobe je povezan predvsem način in vrsta hrane, ki jo zaužijemo. Poleg vsebnosti (količine) prostih oziroma razgradljivih sladkorjev v hrani je pomembna tudi njena konzistenca. Najbolj škodljiva so lepljiva živila z visoko vsebnostjo

sladkorjev, kot so razni lepljivi bonboni in tudi sladke pijače. Poleg same vsebnosti sladkorjev in konzistence pa je pomembna tudi pogostost uživanja živil.

Kislina, ki nastanejo pri razgradnji sladkorjev, zaradi bakterij, povzročijo padec pH pod kritično vrednost, ko se začne raztapljanje zobne površine. Zelo škodljivi so razni vmesni obroki in prigrizki. Ti omogočijo padec pH v ustni votlini pod kritično mejo, skupaj s padcem, ki nastane ob glavnih obrokih pa se zelo poveča čas, ko je pH prednost pod kritično mejo. Zato v priporočilih za majhne otroke priporočamo izogibanje uživanja sladkih čajev in sokov, še posebno ponoči, ko je zmanjšano izločanje sline. Za žeje je tako s splošnega kot z vidika ustnega zdravja najbolje uživati vodo ali nesladkan čaj. Dodatno skrb za stanje zob pa povzročajo tudi kislila živila, ki povzročajo zobne erozije.

Kaj so zobne erozije?

Pri omembi kariesa smo govorili o kislinah bakterijskega izvora, torej tiste, ki jih izdelajo bakterije s presnovo zaužitih sladkorjev. Kisline nebakterijskega izvora pa so tiste kisline, ki so prisotne v hrani in pijači. Gre za kisline v kislih, citrusih, prisotne so v gaziranih pijačah, poškodbe pa lahko povzročata tudi želodčna kislina. S svojim delovanjem raztopijo oziroma demineralizirajo zobno površino in povzročajo spremembe, ki jih imenujemo zobne erozije. Za ohranjanje zobnega zdrava je pomembno, da po zaužitju kisle hrane ali bruhanju počakamo s ščetkanjem približno eno uro. Priporočljivo, da usta izperemo z navadno vodo ali ustno vodo s fluoridi. Ščetkanje odložimo, saj prisotne kisline razmehčajo zobno površino, to razmehčano plast pa bi s takojšnjim ščetkanjem odstranili. S tem, ko počakamo z umivanjem zob omogočimo, da se zobna površina ponovno remineralizira oziroma utrdi. Naj pa zaužitje kisle hrane ali pijače ne bo razlog za opustitev rednega umivanja zob vsaj dvakrat dnevno.

Katere pripomočke uporabljamo pri izvajanju ustne higiene?

Pri umivanju zob uporabljamo mehkejšo zobno ščetko in zobno pasto, zobno nitko ali medzobno krtačko in zobno pasto. Priporočeno je, da zobna pasta, ki jo uporabljamo vsebuje fluor in da se po ščetkanju tudi izogibamo spiranju ust. Za odrasle in otroke starejše od 6. leta uporabljamo paste s 1450 ppm fluoridov, pri otrocih pa paste z nižjimi koncentracijami fluoridov, saj še ne znajo pravilno izpljuniti ostankov paste. Zobno nitko ali medzobno krtačko uporabljamo za čiščenje medzobnih prostorov, ki jih z običajno ščetko ne uspemo očistiti dovolj. Pomembna je tudi pravilna skrb za te pripomočke. Po uporabi zobno ščetko speremo pod vodo, jo odložimo v pokončni položaj, da se lahko posuši. Ko postane glava ščetke spremenjena, ščetko zamenjamo.

Kako pa naj za ustno higieno skrbijo osebe s protezami?

Osebe, ki imajo delne snemne proteze morajo nameniti skrb tako protezi kakor preostalim še prisotnim zobem v ustni votlini. Snemne proteze so namreč pritrjene na obstoječe zobe s pomočjo majhnih kovinskih elementov, ki pospešujejo nabiranje zobnih oblog

in s tem verjetnost nastanka bolezni (tako kariesa kot vnetja obzobnih tkiv). Na ustno higieno pa ne smejo pozabiti niti tisti, ki v ustih več nimajo prisotnih zob in imajo totalno protezo. Z mehko ščetko ali prstom ovitim v gazo morajo nežno očistiti trdo nebo, lica in jezik. Za umivanje jezika si sicer lahko pomagajo s tudi posebnimi čistilnimi pripomočki, ki so izdelani ravno v ta namen. Ustna higiena pri popolni brezobnosti je koristna pri preprečevanju slabega zadaha in za preprečevanje morebitnih vnetij v ustni votlini. Zobne proteze umivamo pod mlačno vodo, pri umivanju pa ne uporabljamo zobnih past, ker so v njih deli, ki bi poškodovali zobno površino. Za čiščenje protez lahko uporabimo tudi čistilne tablete, tisti, ki pa uporabljajo tudi pritrtilne paste pa naj redno odstranjujejo ostanke teh past.

Kako za ustno zdravje skrbimo v Pomurju?

Podatke o pogostosti umivanja zob zbiramo v okviru raziskave Z zdravjem povezan vedenjski slog. Po izsledkih te raziskave si zobe vsaj dvakrat dnevno umiva 60 % Pomurcev in Pomurk med 25. in 74. letom starosti, kar je nekoliko

manj kot je povprečje v državi, ki je znašalo 64%. Letos spomladi je potekala tudi nacionalna raziskava o ustnem zdravju, ki je vključevala tudi otroke in mladostnike. Po nekaterih začetnih analizah je primerna skrb za ustno higieno še nekoliko pogostejša in pri odraslih dosega skoraj ¾ prebivalstva, pri otrocih pa presega 80%. Dosledna skrb za ustno zdravje je res ključnega pomena saj prispeva k boljšemu ustnemu zdravju in prihrani marsikatero težavo in bolečino. Hkrati pa s tem prispeva tudi k boljšemu splošnemu zdravju. To naj velja tudi tiste posameznike, ki imajo svoje manjkajoče zobe nadomeščene z različnimi nadomestki. Boljše ustno zdravje je namreč tudi pomembna sestavina kvalitete življenja, zato v skrbi za naše zdravje ne pozabimo na ustno zdravje.

*Martin ranfl, dr. dent. med., spec.
javnega zdravja*

*Nacionalni inštitut za javno zdravje
OE Murska Sobota*

Nedokončano iskanje

16. poglavje

Bled in upadlih lic je starec zrl v Julko. Preoblekla in nahranila ga je in že razmišljala, v katero smer naj hiti dalje za delom.

“Trenutek postoj, Julka. Danes se kar dobro počutim in zato se moram zahvaliti tebi, ki tako nesebično skrbiš zame. Hvala za vse, Julka,” je obotavljivo in jecljaje rekel bolnik. S tresočo roko jo je pobožal po roki, s katero je Julka pravkar popravljala odejo.

Presunilo jo je. Nikoli ni govoril z njo s tolikšnim spoštovanjem in nežnostjo. Sicer pa z njo sploh nikoli ni govoril. Odrasla je, ne da bi se sploh spomnila, da bi se z njo kdaj ukvarjal. Sedaj je ležal pred njo kot nebogljen otrok, za katerega je že kar nekaj mesecev skrbel. Umivala ga je, preoblačila, hranila in trepetala za njegovo življenje. On je bil edini, ki se je z njo pogovarjal. Govoril je obotavljivo in s težavo, pa

vendar človeško.

“Je že v redu, oča, je že v redu. Prinesem Vam še mlačen čaj,” je ganjena odvrnila ter odhitela. Med hojo v kuhinjo so jo polile solze.

“Le kam gre to življenje, le kam?” je mrmrala in postavljala čaj na štedilnik.

Objela je starca čez ramena, ga dvignila, da je nekajkrat srknil čaj z medom. Po izrazu na obrazu je videla, da mu je všeč.

“Sedaj odhajam v štalo in svinjak. Ko opravim, Vas pridem pogledat,” ga je bodrila.

Komaj zaznavno je pokimal in jo odhajajočo spremljal s pogledom. Le kaj je premišljeval ubogi, shirani bolnik? Ali je razmišljal o tem, da ji je morda celo življenje delal krivico? Da je njegova lastna mati uničila ljubezen mladih, ko se je rodilo dobro dekle? Le o čem je razmišljal? Da je njegova žena otopela zaradi hudobne tašče, ki

nikoli ni došla, da njenega sina ljubi tudi druga ženska, ne le ona? Bog ve, o čem je tuhtal, ko so mu oči odtavale v neznanost...

Julka je morala zelo pohiteti z delom v štali, z molžo, nato pa še v svinjaku in pri perjadi. Šele po vsem tem je lahko pripravila zajtrk ter načrtovala kosilo za obilno družino. Tudi na vrt je imela danes namen še pogledati.

Ko so Ana, mati, Tinče in Fran, ki je Tinčetu pomagal na polju, sedeli pri kosilu, je Julka naložila hrano za očeta in odhitela k njemu. Oče je s sklenjenimi rokami na prsih zrl v daljavo...

“Ata, ata!” je Julka prestrašeno stresala njegove roke. Ni bilo odgovora. Zbegana je odhitela v hišo po pomoč in zajokala. Imela ga je rada in manjkal ji bo.

“Ne jokaj Julka, to je življenje. Pridemo in gremo, vmes pa je ogromno žalosti in trpljenja in zelo malo radosti. Zato premisli in se vrni z menoj na delo.

Tudi Martin te še čaka, samo ne vem povedati, kako dolgo še..."

Po očetovem pogrebu sta Julka in stric Naci imela nekaj trenutkov za razgovor. Bil je edini, ki jo je tolažil in razumel.

"Toda stric, kako? Povej, kako? Ana je spet noseča. Od mame ni nobene pomoči. Tinče je cele dneve na njivi ali v gostilni s Francem. Micka bo vsak hip rodila. Sicer mi je tudi rekla, naj nič več ne računamo nanjo. Kako naj to rešim?"

"Tako, da ostaneš, ali da greš! Sicer pa sem se spomnil, tukaj imam zate pismo. Čez mesec dni se vidimo, ko se vrnem."

Nežno je objel zbegano Julko in odhitel na voz ter proti Melincem k svoji družini. Pozno ponoči, ko je za pogrebci pospravila veliko mizo in uredila

kuhinjo, je pri medli lučki odprla belo pismo. Pisalo je:

Predraga moja Julka!

Neizmerno te pogrešam in te ljubim. Vendar se v meni nabira velika žalost in dvom. Striček mi ne odgovarja na vprašanja in imam občutek, da se me izogiba samo zato, da ga ne sprašujem o tebi. Zakaj te ni nazaj? Zakaj še vedno vztrajaš doma? Ali me ne ljubiš več? Nočem te vznemirjati niti vplivati na tvojo odločitev. Vendar ti še enkrat zagotavljam, da te neizmerno ljubim.

Prosim te v imenu najinih sanj, načrtov in ljubezni, da vse drugo puščiš in se čim prej vrneš k meni. Minilo je celo leto in še nekaj, pa ni glasu o tebi. Vem, da si preživljala velike in bridke preizkušnje.

Toda glej, življenje gre naprej in tudi nam uhaja, če se bova ustavila in ne bova dokončala najinih sanj...

Lepo te prosim, v roku enega meseca se odloči tako ali drugače...

Zelo te pogrešam, draga Julka!

Z vsjo ljubeznijo,

še vedno tvoj Martin

"Ne, tega več ne zmorem, temu več nisem kos..."

je bridko hlipala Julka v blazino.

Neskončno utrujena in objokana je zaspala na pomečkanem pismu.

se nadaljuje

Irena Šrajner

Srečanje po 55-tih letih

Letošnji jubilarji

Četrto soboto v juniju je bilo na grajskem dvorišču v Beltincih veselo. Na srečanju smo se tam zbrali nekdanji sošolci in sošolke, da bi obudili spomin na čas, ko smo pred petinpetdesetimi leti zaključili osnovno šolo in se ravno na tem dvorišču razšli. Nekateri so ostali v Beltincih in okolici, mnogi pa smo se razpršili po različnih krajih blizu in daleč, a prekmurska ravnica nam zmeraj na široko odpira vrata in nas vabi, da se vrnemo tja, od koder nas je pred mnogimi leti spustila v svet.

Ob uvodnem pozdravu smo se spomnili vseh, ki zaradi različnih razlogov niso mogli biti z nami, počastili pa smo tudi spomin na vse naše pokojne učitelje in sošolce, ki so se prehitro za vedno poslovili. Posebno dobrodošlico nam

je pripravil nekdanji sošolec Jože Kerčmar, ki že dolga leta živi in dela v Nemčiji. Tokrat ni mogel biti med nami, poslal pa nam je pozdravno pisemce in žlahtno penino, da smo nazdravili in tako v veselem razpoloženju pričeli naše druženje.

Spomnili smo se časov, ki smo jih kot osnovnošolci prebrodili vsak po svojih zmožnostih, vsak s svojimi pričakovanji, vsi pa mladi, vedoželjni, neobremenjeni. Zmeraj ni šlo gladko, a v spominu smo ohranili tista doživetja, ki se jih radi spominjamo, ki nam privabljajo nasmeh na obraz, o katerih radi govorimo. Pozabili nismo tudi tega, da nam je osnovna šola vendarle tlakovala pot, po kateri smo se v poznejših letih vzpenjali vsak svojemu

cilju naproti.

Prejšnja leta smo se redko srečevali, nekateri smo se ob tokratnem srečanju komaj prepoznali. Posebno veseli smo bili, ker je tokrat, prvič po petinpetdesetih letih, lahko prišel med nas nekdanji sošolec, sedaj misijonar v Zambiji, Janez Mujdrica iz Bratoncev. Nadvse zanimiva je bila pripoved o njegovem življenjskem poslanstvu. Njegova blagovščna govorica nas je vse prevzela. Jože Tivadar nas je razvedril z zvoki harmonike in nas spodbudil, da smo zapeli nekaj znanih slovenskih pesmi in ustvarili nadvse prijetno vzdušje. V grajskem stolpu so poskrbeli, da nismo bili lačni in žejni, potem pa smo se vsi napotili v beltinsko cerkev. Pri sveti maši, ki jo je za vse nas, pa tudi za pokojne sošolce in učitelje, daroval Janez, smo se še duhovno obogatili.

Čeprav nosimo že sedem križev, smo se to junijsko sobotno popoldne počutili mladostno in razposajeno, kar nam bo ostalo v lepem spominu.

Ob slovesu smo sklenili, da se bomo odslej srečevali pogosteje.

Albina Perkič

Dragemu sodelavcu Boštjanu Čoligu v zadnje slovo

Z bolečino v srcu stojimo tukaj pred tvojim preranim grobom in nekako še ne moremo doumeti, da te nikoli več ne bo v naši sredi.

Bil si čudovit človek, lojalen sodelavec, vedno prijazen, potrpežljiv, vesel in radosten, ki se je rad pošalil in nikoli, res nikoli v srcu ni imel ene slabe misli, na ustih nobene žal besede. Svoje delo si vedno opravil strokovno in odgovorno, v dobrobit naših občank in občanov. Iskrena hvala za vse!

S teboj je bilo lepo delati, lepo se je bilo s tabo pogovarjati; vedno si znal

prisluhniti sogovorniku, vedno si znal biti človek do človeka in to je bila tvoja velika vrlina. Ponosni smo, da smo lahko bili tvoji sodelavci.

Huda in kruta bolezen te je stisnila v svoj primež v najlepših letih tvojega življenja, a si ji vztrajno in pogumno kljuboval ob nenehni podpori in ljubezni tvoje družine ter nenazadnje veselje in uteha. Spomnim se, kako ponosen si bil, ko si postal očka, ko sta s Tatjano v naročje stisnila svoj biser, svoj smisel življenja. Bil je tvoj sonček

in sonček bo tudi vedno ostal. Odslej bo sijal za svojo mamo in ji s svojo toplino pomagal pozdraviti strto srce in težko obdobje žalovanja. Ti pa boš nanju pazil iz nebes in ju vodil skozi življenje.

Naj ti bo, dragi sodelavec, lahka domača gruda, počivaj v miru in nekoč se zopet srečamo, tam... med zvezdami!

V imenu kolektiva Občine Beltinci izrekam Tatjana tebi, sinku Žanu, staršem, bratoma in ostalim sorodnikom iskreno in globoko sožalje.

Lilijana Bežan Horvat

Jelkine besede, namenjene najini dragi mami Milici Šadl

V času, ko se topli poletni dnevi počasi poslavljajo, ko že diši po jeseni in ko so v ranem jutru v nedeljo, na Marijin praznik, zapeli ptički, ko se je napovedal nov dan, še nihče ni slutil, da bo to dan, ko bo ugasnil sijaj v očeh Milice Šadl.

Kakor mora seme umreti, da obrodi obilen sad, tako ste tudi vi, draga Milica, zasadili seme svoje ljubezni globoko v zemljo in vaša ljubezen, potrpežljivost, delavnost, skrb, čut odgovornosti so vzklikali in bogatili ljudi okoli vas. S svojim delom ste osrečevali vse: otroke v šoli, tudi tiste, ki jih niste učili, svoje sodelavce, sosede, sovaščane in vse tiste, s katerimi ste delali v najrazličnejših društvih ter organizacijah in teh je bilo zelo zelo veliko.

Človek mora biti najprej človek in šele potem kultura izhaja iz njega; tako je kultura v vsej svoji veličini izhajala iz gospe Milice pri njenem delu na prosvetnem, kulturnem in humanitarnem področju ter v njeni družini.

Kultura je stičišče ljudi in Kulturno društvo v Beltincih, ki ga je dolga leta tako zavzeto in odgovorno vodila Milica, je bilo stičišče mladih in malo manj mladih: pevcev, folklornikov, tamburašev, muzikantov v bandah, obiskovalcev kn-

jižnice, dramskih igralcev... pa ne le domačih, ne samo slovenskih, ampak tudi iz Evrope in drugih delov sveta.

Ena za drugo so se vrstile najrazličnejše do potankosti načrtovane in brezhibno izpeljane prireditve. Kot da tega ne bi bilo dovolj ali pa ravno zato, da stvari, povezane z beltinsko kulturo ne bi šle v pozabo, se je lotila pisanja kronike. S kakšno natančnostjo, doslednostjo je ročno napisana kronika, ki obsega več kot 700 strani - mislim, da bi težko našli primerjavo. Milica je v ozadju skrbela tudi za finance, odre, zavese, inštrumente, čevlje, noše ...

Naj jo citiram:« Odslej bomo prirejali v Beltincih vsako leto srečanje folklornih skupin. Tukaj je folklor pognala globoke korenine, zato jo moramo negovati – očuvati pozabe.»

In naslednje leto v mesecu juliju bo potekal 50. folklorni festival...

Kako vesela je bila Milica obiska prijateljic, ki so ji pripovedovale o prireditvah, ki se jih v zadnjem času ni mogla udeleževati. S kakšnim zanimanjem je spremljala priprave na prireditve, tudi zadnje, tako velike in pomembne za nas Prekmurce, in kako hudo je bilo gledati njene žalostne, solzne oči, ker ni mogla biti prisotna.

Milica je bila borka. Skozi življenje se je znala boriti:

- najprej za čim lepše življenje z mamo in očetom, brati in sestrami,
- za čim boljšo izobrazbo,
- za vzorno delo na delovnem mestu,
- ob prerani smrti moža z majhnima hčerškama za novi dom,
- za tisoč in eno stvar v Kulturno-umetniškem društvu Beltinci in tudi v drugih društvih in organizacijah,

Delo Milice kljub njeni skromnosti ni ostalo neopaženo:

- 2009 je dobila srebrno plaketo JSKD za negovanje ljudskega izročila in razvijanje kulturnih dejavnosti ter za dokumentacijsko dejavnost,
- postala je častna občanka občine Beltinci,
- mladi folklorniki iz KD Marko so jo imenovali za svojo častno predsednico,
- prejela je še veliko drugih priznanj.

Draga Milica, ne boste več bedeli, ne

boste več sanjali, svojim vnukom in pravnukom ne peli in ne igrali na vam tako ljube inštrumente: harmoniko, tamburico in frulico. Ne boste več nemirni čakali svojih najbližjih, ko se bodo vračali domov s službenih poti in od drugod ... Ne boste več videli pomladi, ko bodo zopet ozelenele trave in vzcvetele vam tako ljube rože.

Na koncu ob analizi življenja ostane edina resnična vrednota: ljubezen in naklonjenost, ki smo jo komu dali. Draga Milica, vse svoje trenutke ste osmišljali z ljubeznijo in potrpežljivostjo; kako drugače naj si razlagamo vašo prijaznost na delovnem mestu v šoli do sodelavcev in učencev, v društvih, med sosedi, prijatelji od blizu in daleč, do tistih, ki ste jih poznali bolj bežno. Kot take se vas bomo spominjali vsi, saj bodo odmevale vaše besede: Vse se z

dobrim povrne.

Oči življenja so se zaprle. Ampak smrt ni tisto, kar nas loči in življenje ni, kar nas druži. Obstajajo močne vezi in ob njih so razdalje, kraj in čas brez pomena. Mislim, da bomo vsi ohranili vez z Milico.

Mi vsi, predvsem pa Miličini najdražji, hčerki Erna in Metka z družinama, predvsem njeni tako ljubljene vnuki in pravnuki pa bodo ugibali, ko se bodo ozrli v sinje nebo: Kdo sedi na oblaku? Ptica ali še kdo? Vedeli bodo, kot pravi pesnik Tone Pavček v svoji pesmi, da je eno sonce več na nebu in eno manj na zemlji.

Spoštovana Milica, živeli ste ustvarjalno življenje z občutkom za sočloveka, za vse dobro in lepo in to znali v veliki

meri tudi razdajati. Neizmerno smo vam hvaležni, hvala vam za vse.

*»Bistvo je očem nevidno,
če hočeš videti,
moraš gledati s srcem.«*

Spoštovana Jelka Breznik!

Iskreno se ti zahvaljujemo za čas, ki si ga namenila najini mami.

Kako vesela je bila vsakega tvojega obiska, toplih prijaznih besed in iskrenega stiska rok.

Iskrena ti hvala za vso tvojo nesebično pomoč pri izvedbi pogrebne svečanosti.

Erna in Metka

V spomin...

*Tu, kjer bistra Mura teče,
kjer so trate dehteče,
kjer nad poljem zrak cveti
in pšenični kruh zori.
Tu sem jaz doma.*

(A. Maroša)

Konec septembra smo se na Melincih poslovili od našega krajana in dolgoletnega člana Kulturno umetniškega društva Melinci.

Na tem mestu na kratko opisati življenje in delo našega Draškega, ni možno. Njegovo življenje je bilo razpeto med družino, delom na kmetiji ter glasbo in umetnostjo. Njegova dela so pustila velik pečat, tako v delu društva kakor tudi širše. Kot zborovodja, organist, skladatelj, likovni ustvarjalec je obogatil kulturno dediščino Prekmurja, posebej pa vasi Melinci. Zbirka njegovih del je velika. Težko je opisati človeka, katerega življenje je bilo glasba, njegov navdih meglice nad Muro in predirljivi kriki šoje med povešavimi krošnjami vrbe.

Po napornem kmečkem delu, ko so rože

že spale, je Andrej največkrat skladal in v besede ter note preival občutja srca in hrepenenja duše. »Skladbe, ki sem jih pisal, so se ponujale kar same – nastajale so iz življenja, ki me obdaja in hitro izgublja svoj nekdanji čar. Na vasi se je nekoč vsepovsod prepevalo: doma in na polju, pri skupnih opravilih in ob praznikih, v cerkvi, na proščanjih, gostijah in pogrebih,« je povedal v enem intervjuju.

To bogato izkušnjo je Andrej Maroša zbral v štirih zvezkih pesmi z naslovom *Ko rože še spijo*, ljudsko pevsko izročilo pa je zapisal v zbirki ljudskih pesmi z naslovom *Slovenske ljudske pesmi*.

Ko je prevzel delo organista, pevci niso imeli nobenih not. »Danes jih je za celo omaro,« je s ponosom dejal ob izidu zbirke. Tudi njegovih. Kot referent za cerkveno glasbo je začel revije cerkvenih pevskih zborov, ki so se ohranile do danes.

Našim zanamcem je dal neprecenljivo glasbeno dediščino, skozi katero odse-

va njegova ljubezen do ljudskega petja, do njegovega rojstnega kraja, reke Mure, do jagnjedi, ki v lahнем vetru s šelestenjem pripovedujejo nepozabne zgodbe naše preteklosti. In ne samo to; le malokdo ve, da je imel Andrej Maroša tudi slikarski talent. Leta 2004 so v okviru prireditve *Kulturni vikend KUD Melinci* bili razstavljeni njegovi akvareli v dvorani vaškega doma na Melincih.

Na vprašanje o najljubši pesmi se je takrat le nasmehnil. Morda tudi zato, ker je večkrat dejal, da je »ljudska pesem, ki jo preprost človek zapoje iz srca, kakor sveže pečen domač ržen kruh, ki zadiši do opojnosti. Srečen človek, ki to dojame.« In Andrej je to dojel.

Vaša zapuščina in z njo vi boste živeli naprej!

člani KUD Melinci

Plej banda Beltinci

Gledališka sekcija Slikepaprijlike

Glasbeniki FS Beltinci

Članska FS Beltinci

ETM - Dan brez avtomobila 2019 - Gibalni poligon

ETM - Dan brez avtomobila 2019 - Spretnostna vožnja

PLES NOČ ČAROVNIC V DVORCU RAKIČAN

www.noccarovnic.si

26., 27. IN 30. OKTOBER 2019

26.10.

SIDDHARTA · MASSIMO

NOCTIFERIA · TRIFRTALENADESEJT

NIPKE · SKOK

27.10.

GIBONNI · POSKOČNI MUZIKANTI

URBAN · ISAAC PALMA

INES ERBUS · BLUE PLANET

30.10.

ALLE FARBEN · LUKA BASI

CHALLE SALLE · O.S.D.S. · ROMANO GLAUSO

PEPSON · PERO LOVŠIN IN ŠPANSKI BORCI

ILUZIONISTIČNI SHOW · SREDNJEVEŠKI PROGRAM · ANIMACIJA ZA OTROKE
ČAROVNIŠKI POLET - ZIP-LINE · 2 ODRA · **V VSAKEM VREMENU** - OGREVAN ŠOTOR

Predprodaja vstopnic poteka preko www.ris-dr.si in v Kavarni Dvorca Rakičan.

TERME 3000 -
MORAVSKE TOPLICE
SANA HOTELS & RESORTS